

ANALYSE AF ANMELDTE TRUSLER EFTER STRAFFELOVENS § 266

AF PETER KRUIZE

ANALYSE AF ANMELDTE TRUSLER EFTER STRAFFELOVENS § 266

Peter Kruize
Januar 2022

Analyse af anmeldte trusler efter straffelovens § 266

Forfattere: ph.d. Peter Kruize
Center for Kriminalitetsanalyse

Det projekt, der beskrives i denne rapport, er finansieret af Det Kriminalpræventive Råd. Projektets gennemførelse og resultater er alene forfatterens ansvar. Vurderinger og synspunkter er forfatterens egne og deles ikke nødvendigvis af Det Kriminalpræventive Råd.

Tak til følgegruppen for værdifulde kommentarer undervejs i projektet. Følgegruppen har været sammensat således:

- Maria Bislev, fg. sektionsleder i Rigspolitiet, Nationalt Forebyggelsescenter
- Katrine Keller, videnskonsulent i Det Kriminalpræventive Råd, Forebyggelsesteamet
- Kim Hansen, chefkonsulent i Kolding Kommune, Socialforvaltningen
- Britta Kyvsgaard, fhv. forskningschef i Justitsministeriet
- Ingrid Soldal Eriksen, analytiker i Det Kriminalpræventive Råd.

Denne publikation er kun udgivet som PDF-fil på dkr.dk.

Kopiering tilladt med angivelse af kilde.

Januar 2022

ISBN 978-87-985490-7-9

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING.....	5
1.1 Formålet med projektet	5
1.2 Trusler og straffeloven	6
1.3 Undersøgelsesmetoder og datakilder	9
1.3.1 Statistikbanken (Danmarks Statistik).....	9
1.3.2 Registerdata (Sverige, Norge, Tyskland og Holland).....	10
1.3.3 Polsas-data (Rigspolitiet)	10
1.3.4 Offerundersøgelse (Justitsministeriets forskningskontor)	12
1.4 Rapportopbygning.....	13
2. ANMELDTE TRUSLER I BRED FORSTAND.....	14
2.1 Straffelovens §§ 119, 123 og 266	14
2.2 Straffelovens §§ 216, 260, 281 og 288	16
2.3 Straffelovens §§ 237, 245/46 og 244	18
2.4 Opsummering.....	19
3. INTERNATIONALT PERSPEKTIV	20
3.1 Trusselsbestemmelser i de forskellige straffelove	20
3.2 Udviklingen i antallet af anmeldte trusler.....	21
3.3 Opsummering.....	23
4. TRUSSELSUDSATHED.....	24
4.1 Omfanget af trusler	24
4.2 Udviklingen i omfanget af trusler	24
4.3 Opsummering.....	26
5. ANMELDELSER, SIGTELSE OG AFGØRELSER.....	27
5.1 Anmeldelser pr. politikreds.....	27
5.2 Geografisk fordeling i 2020	28
5.3 Gerningstidspunkt	29
5.4 Anmeldelse med sigtelse.....	30

5.5 Sigtelser.....	31
5.6 Afgørelse.....	32
5.7 Strafudmåling.....	35
5.8 Opsummering.....	36
6. FORURETTEDE OG GERNINGSPERSONER.....	37
6.1 Offerprofil.....	37
6.2 Gerningspersonprofil.....	40
6.3 Forholdet mellem gerningsperson og offer.....	44
6.4 Opsummering.....	47
7. KONTEKST OG FREMGANGSMÅDE.....	48
7.1 Kontekst (Polsas-søgenøgler).....	48
7.2 Kontekst (sagskompleks).....	51
7.3 Fremgangsmåde.....	52
7.4 Opsummering.....	56
8. KONKLUSIONER OG PERSPEKTIVERING.....	58
8.1 Forklaringer på fordoblingen i antallet af anmeldte trusler på livet.....	58
8.2 Karakteristik af trussel på livet-sager.....	59
8.3 Forebyggelsesstrategi.....	60
LITTERATURLISTE.....	61

1 Indledning

35-årig mand dømt for trusler på livet

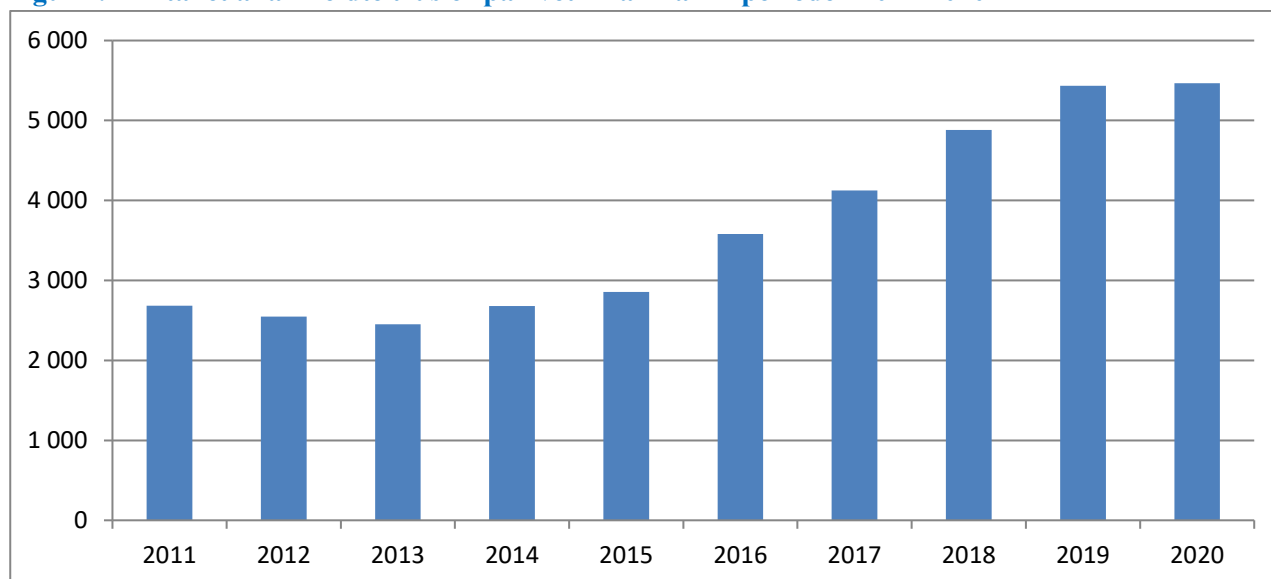
En 35-årig mand fra Mønsted blev fredag den 5. april idømt 30 dages betinget fængsel i en sag, som han fra starten erkendte sig skyldig i. Sagen omhandler trusler om at dræbe en anden mand. Sagen omhandler trusler, som er fremsat til en kvinde omhandlende en anden mand. Truslerne er både kommet mundtligt og via sms. Af dommen fremgår det, at manden har sagt ting som: "Jeg har sagt, at hvis jeg vælger at tage mit liv, så tager jeg hans først" og "Nu går jeg over og henter min bil, så slår jeg (den anden mand red.) og så mig selv ihjel". Den præcise årsag til truslerne fremgår ikke af domsafsigelsen, men retten begrundede den betingede dom med, at manden netop var blevet skilt i oktober 2018, hvor truslerne fandt sted. Udover de 30 dages betinget fængsel blev manden også idømt 40 timers samfundstjeneste.

Kilde: [Viborg Stifts Folkeblad](#)

1.1 Formålet med projektet

Antallet af anmeldte trusler på livet blev næsten fordoblet i perioden 2015-2020. Der savnes dokumenterede forklaringer på årsagen til denne vækst, hvilket er årsagen til, at Det Kriminalpræventive Råd har bestilt nærværende undersøgelse. Et nærmere kig viser, at antallet af anmeldelser var nogenlunde stabilt i perioden 2011-2015, og at væksten har fundet sted i årene 2016-2019.

Figur 1.1 Antallet af anmeldte trusler på livet i Danmark i perioden 2011-2020

Kilde: Danmarks Statistik

Formålet med analysen er at søge at afdække mulige forklaringer på denne vækst. På baggrund heraf skal analysen fremlægge anbefalinger til mulige prioriteringer af indsatsområder, der er særligt relevante i en forebyggelseskontekst.

1.2 Trusler og straffeloven

Den danske straffelov indeholder flere paragraffer, i hvilke trusler opfattes som tvangsmiddel til at gennemføre en forbrydelse. Det gælder f.eks. for voldtægt; ifølge [§ 216](#) er der bl.a. tale om voldtægt, hvis en person tiltvinger sig samleje ved vold eller *trussel om vold*.¹ Men også ved afpresning ([§ 281](#)), røveri ([§ 288](#)) eller ulovlig tvang ([§ 260](#)) benyttes trusler mod et andet menneske som middel i forbindelse med en ulovlig handling.

Vold, ulovlig tvang og vidnetrusler

Østjyllands Politi fremstiller tirsdag kl. 13.30 i Retten i Randers to mænd på 18 og 20 år, der sigtes for vold og vold af særlig farlig karakter ved i aften kl. 20.15 på Tingvej i Horslet at have overfaldet en 17-årig dreng ved at vælte ham omkuld og sparke ham flere gange i ansigtet og på kroppen. De er desuden begge sigtet for ulovlig tvang og frihedsberøvelse af den 17-årige dreng ved efterfølgende at have tvunget ham til at udlevere sin mobiltelefon og truet ham til at følge med dem. Den 20-årige er desuden sigtet for tre tilfælde af vidnetrusler, dels mod den 17-årige dreng og dels mod tilstedeværende vidner til overfaldet, ved verbalt at true med vold og deslige, hvis de blandede sig eller kontaktede politiet.

Kilde: Politiets døgnrapport, publiceret på politi.dk

Trusler kan også fremsættes, uden at den forurettede tvinges til noget. I sådanne tilfælde er truslen et udtryk for vrede eller har til formål at skabe frygt. Denne type trusler kan være omfattet af straffelovens [§ 266](#), der har følgende ordlyd:

Den, som på en måde, der er egnet til hos nogen at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd, truer med at foretage en strafbar handling, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Efter denne bestemmelse skal truslen altså *være egnet* til at fremkalde alvorlig frygt for enten den truede eller andres liv, helbred eller velfærd. Dermed er det ikke et krav, at offeret faktisk føler frygt (Nielsen et al., 2017, s. 530). Gerningspersonen skal blot have haft det fornødne forsæt til at fremsætte truslen (forståelse af at truslen er egnet til at fremkalde frygt), men der kræves ikke forsæt til at udføre det, der trues med (ibid., s. 531). Hvornår en trussel anses for at være egnet til at fremkalde frygt beror på en konkret vurdering.

¹ Denne lovparagraf er ændret i 2021 (lovbekendtgørelse nr. 1851 af 20. september 2021) og ordlyden er nu: ”For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri.”

I bestemmelsen nævnes liv, helbred eller velfærd. Trusler på livet kan også kaldes dødstrusler, mens der er tale om trusler mod helbredet, når en person trues med *grov* vold. Det er ikke nok, hvis vedkommende blot trues med en lussing. Hvad angår trusler mod velfærd, kan de f.eks. bestå i, at en gerningsperson truer med at brænde forurettedes hus ned.

En omgang bank - Højesterets dom fra 2012

Hvad er en "omgang bank" egentlig for noget? Det spørgsmål har dommerne i Højesteret på det seneste funderet over, og resultatet er torsdag formuleret i en dom. Her konstaterer landets øverste domstol, at det var en fejl, da en udenlandsk mand først af Retten i Glostrup og derefter at Østre Landsret blev dømt for trusler. Højesteret slår derfor en streg over straffen på syv dages fængsel og udvisning af Danmark. I stedet er han nu frifundet, og statskassen er dømt til at betale omkostningerne. Oprindeligt var manden af politiet sigtet for at have truet med at slå en mand ihjel på et loppemarked i Ballerup. Men i et grundlovsforhør afviste han at have fremsat trusler på livet. Han gik dog med til, at han havde truet manden med en "omgang bank," og så rejste anklageren tiltale for netop det. Men almindelig vold kan slet ikke rummes i den straffelovsparagraf, som han blev dømt for at have overtrådt, fastslår Højesteret nu. Paragraffen handler udelukkende om at fremkalde alvorlig frygt for nogens liv, helbred og velfærd - og i denne kategori hører en omgang bank altså ikke, noterer flertallet af dommere. En enkelt af de fem dommere har dog den modsatte opfattelse. "En omgang bank" er ikke særlig præcist, og i nogle situationer kan det godt give grund til alvorlig frygt - og er dermed omfattet af straffelovens bestemmelse, mener hun.

Kilde: [Fyens Stiftstidende](#)

I straffelovens § 266 skyldes kriminaliseringen ønsket om at beskytte individets fred og dets psykiske integritet over for handlinger, som kan skabe frygt eller uro (Waaben, 1962, s. 195). Det kommer også til udtryk i bestemmelsens placering i straffeloven; § 266 hører under kapitel 27, som omhandler freds- og ærekrænkelser. Waaben påpeger dog, at § 266 også kan begrundes med truslernes evne til at ændre den truedes adfærd, selvom det ikke er formålet. Dermed kan kriminalisering af trusler også beskytte handlefriheden. Endelig argumenterer Waaben for, at kriminalisering er et værn mod, at trusler faktisk føres ud i livet. Han påpeger, at en trussel om drab ikke er lig med drabsforsøg, men at truslen i sig selv kan være det første skridt på vejen dertil.

Straffelovens § 266 kan kun anvendes, når der er tale om grove trusler. Mindre grove trusler er ikke strafbare i Danmark, medmindre de rettes mod to bestemte personkategorier. Den første kategori omfatter personer, der trues i forbindelse med udførelsen af en offentlig tjeneste eller et offentligt hverv. Trusler mod offentligt ansatte straffes efter straffelovens [§ 119](#). For det første falder al slags trusler (ikke kun grove trusler) under denne bestemmelse og for det andet er strafferammen betydelig højere. Der kan straffes med fængsel indtil 8 år. I sagen om den 80-årige mand, der havde truet en P-vagt, havde anklagemyndigheden nedlagt påstand om, at tiltalte blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1. Domsmandsretten fandt imidlertid efter P-vagtens oplysninger om sit ansættelsesforhold, at han som ansat som parkeringsvagt i et privat parkeringsfirma, der foretager kontrol på private parkeringspladser, ikke var omfattet af den særlige beskyttelse i straffelovens § 119.

80-årig mand fra Herning dømt for trusler mod en P-vagt

Retten har den 17. oktober 2017 i en domsmandssag dømt en mand på 80 år for trusler mod en P-vagt med fængsel i 10 dage, der på grund af mandens høje alder og hans gode personlige forhold blev gjort betinget. Den 80-årige havde i marts 2017 fået et kontrolgebyr ("parkeringsbøde") for at holde ulovlig parkeret ved en parkeringsplads ved den nu nedlagte China House i Østergade/Kousgaards Plads i Herning. Den 80-årige havde herefter opsøgt P-vagten, der var ved at foretage kontrol ved parkeringspladserne ved Rema 1000 på Viborgvej i Herning. Den 80-årige havde været ophidset og gal, og han havde udover at kalde P-vagten diverse skældsord udtalt til P-vagten: "Jeg skal nok finde ud af, hvem du er, og hvor du hører til. Du kan vente dig." Efterfølgende havde den 80-årige fulgt efter P-vagten under kørsel ad forskellige veje i Herning midtby. En enig domsmandsret fandt den 80-åriges udtalelse efter ordlyden af udtalelsen og de omstændigheder, hvorunder den var fremsat, at indeholde en trussel om vold, der var egnet til at fremkalde alvorlig frygt for P-vagtens liv eller helbred.

Kilde: Domstol.dk

Den anden kategori består af vidner og deres nærmeste. Trusler mod disse, i forbindelse med deres vidneudsagn, er strafbare i henhold til straffelovens [§ 123](#). Ligesom i § 119 stilles her ikke krav til truslens karakter. Strafferammen er ligeledes fængsel indtil 8 år. Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 282 af 29. april 1992 med henblik på at give vidner i både straffesager og civile sager en kvalificeret strafferetlig beskyttelse.

Trusler på livet er derimod strafbare efter straffelovens § 266. Bestemmelsen omfatter dog også bombetrusler, men i praksis benyttes her ofte straffelovens [§ 135](#) (misbrug af faresignal) og i enkelte tilfælde [§ 193](#) (forstyrrelse af samfærdselsmidlerne).²

Trussel på livet, Humlebæk

Klokken 13.49 anmeldte en 47-årig mandlig bilist fra Humlebæk, at han kort forinden var blevet truet af en anden bilist. Den 47-årige havde dyttet af en forankørende bil efter en uoverensstemmelse ved en rundkørsel. Det fik føreren af den forankørende bil til at stige ud, og med i en kniv i den ene hånd truede han den 47-årige. På baggrund af vidneudsagn kunne Nordsjællands Politi ved hjælp af en kort efterforskning med stor sandsynlighed fastslå, hvem den truende mand var, og senere søndag blev en 22-årig mand uden fast adresse sigtet for at have truet den 47-årige på livet.

Kilde: [Politiets døgnrapport, publiceret på politi.dk](#)

² Af et folketingsforslag om skærpet straf for at fremsætte bombetrusler (2014/1 BSF 148) fremgår det, at Justitsministeriet har oplyst, at der i 2014 (frem til 23. november) faldt 57 afgørelser efter § 135, 4 afgørelser efter § 193 og 36 afgørelser efter § 266 om bombetrusler.

1.3 Undersøgelsesmetoder og datakilder

I undersøgelsen er der gjort brug af flere metoder og kilder. Disse omfatter en gennemgang af juridisk og kriminologisk litteratur, læsning af avisartikler, publicerede domme og trussel på livet-anmeldelser omtalt i politiets døgnrapporter (publiceret på politi.dk).³ Hjertet i analysen består af kvantitative gennemgange. Hertil er der benyttet fire datakilder, som omtales nedenfor.

1.3.1 Statistikbanken (Danmarks Statistik)

Statistikbanken (Danmarks Statistik) indeholder oplysninger om anmeldte forbrydelser (STRAF22), ofre (STRAF5), domme (STRAF40) og dømte personer (STRAFNA4-10-13).

Trusler⁴ er en kategori under anmeldte forbrydelser, og her findes oplysninger om antallet af anmeldelser, anmeldelser med sigtelse og anmeldelser pr. område (med kommune som det laveste niveau). Disse oplysninger findes på kvartals- og årsbasis.

Ofre for anmeldte forbrydelser indeholder oplysninger om offerets alder og køn. Her findes ikke den overordnede kategori trusler, men underkategorierne trusler på livet og trusler mod vidner.

Domme giver indblik i 47 afgørelsestyper, som repræsenterer fem hovedkategorier (frihedsstraf, bødestraf, tiltalefrafald, tiltale undladt og anden afgørelse). Trusler⁵ er en af kategorierne ved oplysninger om domme, men omfatter kun de afgørelser, hvor trusler har været hovedforholdet. Danmarks Statistik har også leveret oplysninger vedrørende de afgørelser, hvor en trussel på livet har været et biforhold.⁶

Oplysninger i statistikbanken går tilbage til forskellige årstal. Udgangspunktet for analyserne af kriminalstatistikken er perioden fra 2011 til og med 2020.

³ Ikke alle politikredse offentliggør døgnrapporter. På politi.dk findes døgnrapporter fra følgende: Bornholm, Fyn, Københavns Vestegn, Midt- og Vestsjælland, Nordjylland, Nordsjælland, Sydsjælland og Lolland-Falster samt Østjylland.

⁴ Denne kategori omfatter trusler på livet, bombetrusler/telefonbomber, offentlige trusler om voldshandlinger samt trusler og lignende mod vidner og deres nærmeste. Danmarks Statistik har stillet oplysninger pr. gerningskode til rådighed.

⁵ Også her har vi bedt Danmarks Statistik om oplysninger pr. gerningskode.

⁶ Hvis en afgørelse indeholder flere forhold, betegner Danmarks Statistik et af disse som hovedforholdet – typisk det, der har den højeste strafferamme – mens de andre betragtes som biforhold. Oplysningerne fra Danmarks Statistik giver kun indblik i afgørelsen for hele sagskomplekset. Det betyder, at det ikke er muligt at se, hvorvidt et bestemt forhold har ført til f.eks. påtaleopgivelse eller frifindelse.

1.3.2 Registerdata (Sverige, Norge, Tyskland og Holland)

Det Kriminalpræventive Råd ønsker en perspektiverende sammenligning med udviklingen i forekomsten og arten af trusler i lande, vi normalt sammenligner os med. Der er ikke fundet relevant forskning, som kan benyttes i denne sammenhæng. Vi har derfor i analysen inddraget offentligt tilgængelige statistikker i [Sverige](#), [Norge](#), [Tyskland](#) og [Holland](#) og set nærmere på, hvordan begrebet trussel på livet defineres i disse landes respektive straffelove.

1.3.3 Polsas-data (Rigspolitiet)

Rigspolitiet har med udgangspunkt i "trussel på livet"-anmeldelser (gerningskode: 74266) i perioden 2015-2020 stillet fem datafiler til rådighed for denne undersøgelse. Det betyder, at selvom forholdet er blevet afgjort under en anden betegnelse, indgår anmeldelsen alligevel i analysen. Hvis et forhold omvendt er blevet afgjort som en trussel på livet, men anmeldelsen er registreret under en anden kode, er det ikke en del af analysen. Årsagen til denne afgrænsning er undersøgelsens problemstilling: Hvordan forklares fordoblingen i antallet af "trussel på livet"-anmeldelser? Hermed er det oplagt at følge anmeldelserne. De fem datafiler indeholder oplysninger om anmeldelser, forurettede, sigtede, søgenøgler og sagskomplekser. Datafilerne indeholder følgende variabler:

Anmeldelser: journalnummer, politikreds, gernings- og anmeldelsesdato samt tidspunkt.

Forurettede: journalnummer, unikt nummer (afledt af cpr-nr.), køn, alder og nationalitet.

Sigtede: journalnummer, unikt nummer (afledt af cpr-nr.), køn, alder, nationalitet, tilhørsforhold⁷, afgørelsestype⁸, afgørelsesdato samt under hvilken gerningskode forholdet er afgjort.

Søgenøgler: Politiet indførte for nogle år siden søgenøgler. Disse nøgler giver indblik i forholdets karakteristika. Det er ikke obligatorisk at udfylde søgenøgler i Polsas, men de sidste par år er der kommet større fokus herpå, hvilket har ført til en mere udbredt brug af disse nøgler. Datafilen indeholder: journalnummer, niveau A, niveau B, niveau C og beskrivelse af søgenøglen.

Sagskompleks: Hvis en person er blevet sigtet for flere forhold, foretages kun én samlet afgørelse. Denne datafil omfatter forhold, der indgår i den samme afgørelse (sagskompleks), og indeholder: unikt nummer (afledt af cpr-nr.), politikreds, journalnummer, gernings- og anmeldelsesdato, gerningskode/tekst og tilknyttet søgenøglerne (niveau A, B og C).

⁷ Politiet registrerer sigtedes [nationale tilhørsforhold](#). Der skelnes mellem følgende syv kategorier: danske statsborgere, født i Grønland, født på Færøerne, fastboende udlændinge, asylansøgere, illegale indvandrere og turister. Kategorien asylansøgere omfatter udlændinge med verserende sager efter udlændingelovens § 9; udlændinge med afsluttede asylsager. Illegale indvandrere omfatter udlændinge med ulovligt ophold; uden opholdstilladelse; visumpligtige uden visum; visumfri efter tre måneder; uden processuelt ophold. Kategorien turister omfatter turister eller andre udlændinge med ophold efter visumregler; visumpligtige udlændinge med visum; udlændinge med udvidet besøgsophold.

⁸ Politiet registrerer, hvordan forholdet er afgjort. Der skelnes mellem (betinget) dom, bøde, bøvedtagelse/forelæg, frifindelse, påtaleopgivelse ([rpl § 721](#)), tiltaleundladelse ([rpl § 722](#)) eller en anden afgørelse.

Disse datafiler kobles sammen ved hjælp af journalnummer og/eller det unikke personnummer. Journalnummeret gælder for både forurettede og sigtede. Hvis en person optræder i den ene anmeldelse som forurettede og i den anden anmeldelse som sigtede, kan det identificeres.

Et forhold kan blive tildelt en eller flere søgenøgler med de tre niveauer A, B og C.⁹ Niveau A angiver søgenøglerens emne, mens B og C giver indblik i bestemte karakteristika. I forbindelse med "trussel på livet"-anmeldelser er relationer, særlige indsatsområder og internetkriminalitet de mest relevante emner.

Niveau A	Niveau B	Niveau C
Relationer	Arbejdsrelateret	Begået af ansat
		Begået mod ansat
	Bekendt/ven	
	Familie	Børn mod forældre
		Børn/børn
		Forældre mod børn
(Tidligere) ægtefælle/kæreste/samlever		
	Øvrige familie	
Ingen relation		
Særlige indsatsområder	Konfliktråd	
	Psykisk uligevægtig	
	Stalking	
	Udlændinge	Asylansøgere
		Migranter
Æresrelateret		
Internetkriminalitet	Andet	
	Virtuelle trusler	

⁹ Rigspolitiets [varedeklaration](#) ved brug af søgenøgler lyder således: ”Søgenøgler er foruddefinerede ord og/eller begreber, der anvendes af politiet til at berige straffesager i POLSAS med yderligere data, og som løbende vurderes at kunne give en analysemæssig værdi afhængig af den enkelte kriminalitetsform. Der er ikke systemtekniske krav om anvendelsen af søgenøgler, og der sker løbende en revision af søgenøglerne baseret på udviklingen i kriminaliteten. Søgenøgler kan anvendes på tværs af forskellige kriminalitetsformer og dermed forskellige gerningskoder. Hvis en sag ændrer karakter som et resultat af efterforskningen, vil dette også få betydning for de anvendte søgenøgler, der i større eller mindre grad skal ændres i takt hermed. Søgenøgler er således velegnede i analysemæssig kontekst, men er ikke oprettet med henblik på statistisk brug. Det skal i den forbindelse særligt bemærkes, at da der er tale om søgenøgler, som ikke er obligatoriske at anvende for politiet, afhænger anvendelsesgraden af den enkelte sagsbehandler/politikreds. Søgenøglerne er derfor ikke en valid metode til statistisk at opgøre det reelle omfang af anmeldelser og domme, da en sådan opgørelse vil være behæftet med for stor usikkerhed.”

Udover disse tre søgenøgler findes også monitoreringsnøgler, som kan give relevante oplysninger om forholdets kontekst. Der findes bl.a. monitoreringsnøgler for følgende:

- Hadforbrydelser
- Internetrelateret kriminalitet
- Kriminalitet i nære relationer, med samme underkategorier som ved niveau C af relationer/familie
- Manddrab
- Rockere/bander (dette emne findes også som søgenøgle)
- Særlige indsatsområder, uden nærmere præcisering.

1.3.4 Offerundersøgelse (Justitsministeriets forskningskontor)

Antallet af "trussel på livet"-anmeldelser var næsten dobbelt så højt i 2020 som i 2015. Det kan være et resultat af flere faktiske trusler på livet, men kan også skyldes enten en anden registreringspraksis eller en stigende anmeldelsestilbøjelighed. Desuden kan det måske forklares med en kombination af ovenstående. Der kræves indsigt i populationen (dvs. både anmeldte og ikke-anmeldte trusler på livet) for at kunne drage en konklusion om betydningen af ændringer i anmeldelsespraksis. En sådan indsigt kan opnås gennem den årlige [offerundersøgelse](#), hvor der s. 152 er et spørgsmål om vold og trusler:

"Forekomsten af vold diskuteres meget for tiden. Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for vold eller trusler, som var så alvorlige, at du blev bange?"

Hvis respondenterne svarer "ja", skelnes der mellem *både* vold og trusler, *kun* vold eller *kun* trusler. Trusler, som var så alvorlige, at respondenterne blev bange, er ikke fuldt ud i overensstemmelse med begrebet "trussel på livet", men det er det tætteste, vi kan komme. Hertil kommer, at respondenter, der har været udsat for trusler i offentlig tjeneste (§ 119) eller som vidne (§ 123), også vil svare "ja" til dette spørgsmål.

Justitsministeriets forskningskontor har leveret oplysninger om, hvilken del af respondenterne der har svaret, at de har været udsat for trusler eller vold og trusler. Disse oplysninger omfatter perioden 2011-2020 og giver desuden indblik i respondenternes køn, alder, uddannelsesniveau (for alle årene) og indkomstniveau (kun for 2019-2020). De respondenter, der har været udsat for trusler eller vold og trusler, har besvaret flere uddybende spørgsmål (dog kun i offerundersøgelserne i perioden 2011-2018):

- Hvor mange gange har du været udsat for trusler i de sidste 12 måneder?
- Sidste gang du var udsat for trusler, var det under udførelse af dit arbejde?
- Blev der anvendt våben/redskaber, da du blev udsat for trusler?
- Alt taget i betragtning: Hvor alvorlig var denne hændelse for dig, da du blev udsat for den?

- Synes du, at hændelsen var: a) en kriminel handling, b) en forkert, men ikke kriminel handling eller c) bare noget der sker?
- Har du anmeldt truslerne til politiet?
- Fik politiet fat i den eller dem, der fremsatte truslerne?

1.4 Rapportopbygning

Udover denne indledning består rapporten af syv kapitler. I de første tre kapitler perspektiveres udviklingen i omfanget af anmeldte trusler på livet i Danmark i forhold til:

- Andre former for trusler (kapitel 2)
- Andre lande (kapitel 3)
- Udsathed for trusler; også ikke-anmeldte (kapitel 4).

De næste tre kapitler ser nærmere på (udviklingen i) anmeldte trusler på livet i Danmark. Hvor det er muligt, drejer det sig om en 10-årig periode, men ellers siden 2015. I de analyser, der er baseret på politiets søgenøgler, behandles kun 2019 og 2020. Fokus i disse tre kapitler ligger på:

- Anmeldelser, sigtelser og afgørelser (kapitel 5)
- Udsatte og gerningspersoner og deres forhold til hinanden (kapitel 6)
- Kontekst og fremgangsmåde (kapitel 7).

Rapporten afsluttes med konklusioner (kapitel 8), som vil besvare spørgsmålet om, hvordan fordoblingen i antallet af anmeldte trusler på livet skal fortolkes. I dette kapitel præsenteres også en karakteristik af trussel på livet-anmeldelser.

Holeby: Trussel på livet

En 35-årig mand fra Holeby blev fredag 20.32 truet på livet af en 29-årig mand fra Holeby. Den 29-årige dukkede op foran den 35-åriges bopæl og truede ham med, hvad der lignede en 9 mm-pistol. Samtidig udtalte den 29-årige, at han ville skyde manden i hovedet og i knæene. Derefter kørte manden fra stedet. Da politiet fandt den 29-årige og anholdt ham, viste det sig, at han havde et luftgevær og en splatterpistol i bilen. Manden blev sigtet for trusler.

Kilde: Politiets døgnrapport, publiceret på politi.dk

2 Anmeldte trusler i bred forstand

Næstved: Varetægtsfængslet efter våbenbesiddelse

En 56-årig mand blev søndag fremstillet i grundlovsforhør i retten. Han blev anholdt lørdag klokken 21.42 på en adresse lidt uden for Næstved, efter at han i telefonen havde truet flere navngivne personer med at komme og skyde dem. Da politiet ankom til den 56-åriges adresse, fandt politibetjentene et skarpladt haglgevær, som stod frit fremme, og derfor blev den 56-årig sigtet for både ulovlig våbenbesiddelse og for trusler. Den anholdte blev varetægtsfængslet frem til den 12. januar 2021.

Kilde: Politiets døgnrapport, publiceret på politi.dk

I dette kapitel ses der nærmere på udviklingen i antallet af anmeldte trusler på livet i forhold til andre anmeldelser af trusler eller forbrydelser, hvorunder trusler benyttes som tvangsmiddel (se også afsnit 1.2). Også udviklingen i antallet af voldsanmeldelser belyses, eftersom trusler ret ofte optræder i sammenhæng med vold (se også kapitel 7).

2.1 Straffelovens §§ 119, 123 og 266

Straffelovens § 119 handler om vold eller trussel om vold mod offentligt ansatte eller personer med et offentligt hverv (som f.eks. politikere). I kriminalstatistikken optræder kategorien *vold og lignende mod offentlig myndighed*, som giver indblik i antallet af anmeldte § 119-forhold. Der findes dog også gerningskoder, der kun omhandler *trusler* mod offentligt ansatte. I alt er der tale om fire gerningskoder, men to af disse blev først indført i 2017.¹⁰ Det gør det vanskeligt at indsnævre trusseldelen for denne paragraf i hele perioden 2011-2020. Vi har derfor valgt også at se på udviklingen af § 119, inklusiv voldsdelen. Det kan dog bemærkes, at trusler tegner sig for 41 pct. af alle § 119-anmeldelser i årene 2017-2020.

Straffelovens § 123 handler om vold eller trussel om vold mod vidner eller deres nærmeste. Også her er der sket en ændring i gerningskoderne. Indtil 2018 fandtes kun en enkelt kode, men i 2018 opdeltes den i to: en for voldsdelen og en for trusseldelen. Denne opdeling viser, at 96 pct. af alle § 123-anmeldelser i både 2019 og 2020 handlede om trusler.

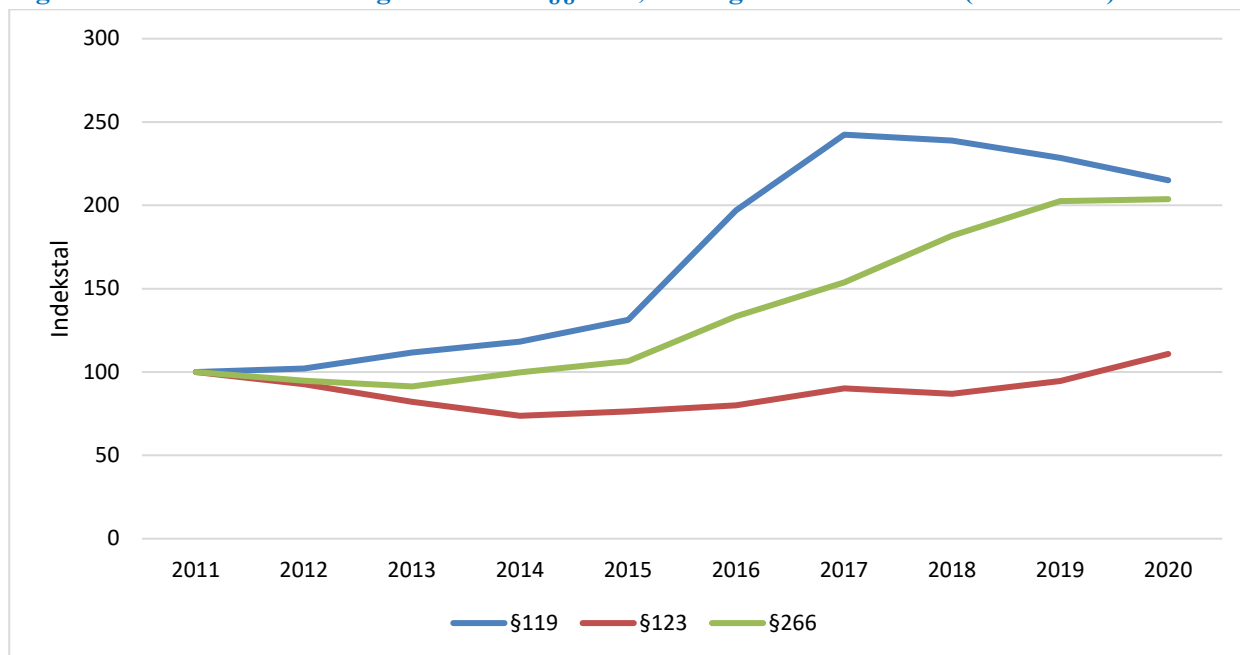
¹⁰ I perioden 2011-2020 findes disse to gerningskoder: *Trusler om vold mv. mod overordnet polititjenestemand* og *Trusler om vold mv. mod offentlig myndighed*. Siden 2017 er disse to tilføjet: *Trussel mod polititjenestemand* og *Trussel om vold mod nogen i offentlig tjeneste*. Før 2017 var en del af disse trusler del af gerningskoden *Vold eller trussel mod polititjenestemand*.

Straffelovens § 266 handler ikke kun om trusler på livet, men kan også anvendes ved bombetrusler. Bombetrusler/telefonbomber er en gerningskode for sig selv, og statistikken viser, at de ikke fylder ret meget. I perioden 2011-2020 var der i gennemsnit kun 59 anmeldelser pr. år. Disse trusler er derfor ikke medtaget i oversigten.

Figur 2.1 viser den indekserede udvikling i anmeldelserne for disse tre lovparagraffer. Antalsmæssigt ligger paragrafferne 119 og 266 på samme niveau. I 2011 var der således 2.843 anmeldelser for § 119 og 2.684 anmeldelser for § 266. Det fremgår også, at niveauet for begge paragraffer fordobledes fra 2011 til 2020. Hvad angår § 119, skete stigningen i årene 2016 og 2017, mens den for 266 har strakt sig over årene fra 2016 til og med 2019.

Udviklingen i antallet af § 123-anmeldelser er anderledes. Frem til og med 2014 sås et fald, men efterfølgende steg antallet, og niveauet for 2020 var stort set det samme som i 2011. I det meste af perioden var der betydeligt færre § 123-anmeldelser end §§ 119/266-anmeldelser. I 2011 var der 792 anmeldelser om vold/trusler mod vidner eller deres nærmeste.

Figur 2.1 Indekseret udvikling i antallet af §§ 119-, 123- og 266-anmeldelser (2011 = 100)

Kilde: Danmarks Statistik

Årsagen til den store vækst i antallet af § 119-anmeldelser i 2016 er Erstatningsnævnets praksisændring, som er omtalt i nævnets [Årsberetning 2014](#) (publiceret i juni 2015). Ændringen har skabt usikkerhed om, hvorvidt politianmeldelse er påkrævet for at kunne opnå erstatning efter offererstatningsloven. Justitsministeren udsendte derfor 27. april 2016 en [vejledning](#) om offererstatning i sager om forbrydelser mod plejepersonale, pædagoger, socialpædagoger, lærere og andre personalegrupper med særlige støtte- og omsorgsfunktioner mv. Vejledningen skulle skabe klarhed omkring spørgsmålet om, hvornår politianmeldelse kan undlades i medfør af den særlige dispensationspraksis, men

ifølge flere fagforbund er dispensationsmulighederne imidlertid så uklare, at de anbefaler deres medlemmer at anmelde i alle tilfælde.¹¹

Kyvsgaard (2017) har undersøgt, om denne ændring også har haft en effekt på antallet af anmeldelser af vold og trusler, ved at sammenligne anmeldte sager i 2. kvartal 2015 med anmeldelser i samme kvartal 2016. Hun konkluderer, at en del af væksten skal ses i lyset af Erstatningsnævnets ændrede praksis, som kan have medført en øget tendens til at anmelde vold og trusler på jobbet.

Højesteret har dog i en principiel [dom fra den 4. september 2018](#) underkendt Erstatningsnævnets praksis. Praksisændringen var uden hjemmel i loven, og nævnet er derfor forpligtet til at dispensere, også i tilfælde hvor den manglende politianmeldelse er begrundet i generelle pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn på den pågældende institution. Denne dom forklarer muligvis faldet i antallet af § 119-anmeldelser i 2019 og 2020 (se figur 2.1).

2.2 Straffelovens §§ 216, 260, 281 og 288

Som beskrevet i afsnit 1.2 indeholder den danske straffelov flere paragraffer, i hvilke trusler opfattes som tvangsmiddel til at gennemføre en forbrydelse. Det gælder for voldtægt (§ 216), ulovlig tvang (§ 260), afpresning (§ 281) og røveri (§ 288). For at kunne vurdere stigningen i antallet af § 266-anmeldelser ser vi også på udviklingen for disse paragraffer, når trusler har spillet en rolle som tvangsmiddel.

I forhold til voldtægt giver Danmarks Statistik en advarsel: Straffelovens bestemmelser vedrørende seksualforbrydelser gennemgik væsentlige ændringer med virkning fra 1. juli 2013. Ændringerne betød bl.a., at der nu er flere kategorier af seksualforbrydelser, som kan henføres under bestemmelserne om voldtægt (§ 216). Figur 2.2 viser således, at stigningen i antallet af voldtægtsanmeldelser først for alvor tog fart i 2016.

Forklaringen på dette findes i politiets registreringspraksis. I de tilfælde, hvor det ved den indledende vurdering af anmeldelsen er uklart, om der kan være tale om et strafbart forhold, og/eller hvilken straffebestemmelse der kan være overtrådt, registrerer politiet indledningsvis en anmeldelse med et undersøgelsesnummer i Polsas. I 2014 kritiserede [Rigsrevisionen](#) politiet for manglende landsdækkende retningslinjer for anvendelse af undersøgelsessager.

I svaret på et spørgsmål i Folketingets Retsudvalg ([2019/ spm. 173](#)) om antallet af anmeldelser af personfarlig kriminalitet, der hos politiet er registreret med et undersøgelsesnummer frem for med et skarpt nummer, oplyses også tal for undersøgelsesnumre på andre områder. Under overskriften sædelighed ses det, at antallet af undersøgelsesnumre faldt fra 1.955 i 2014 til 1.455 i 2018. I det første

¹¹ Se f.eks. artiklen [Tudetosset ændring skyld i stigning i voldsanmeldelser](#) (Information, 14. marts 2017).

halvår af 2019 anvendtes kun 686 undersøgelsesnumre på dette område. En stor del af væksten i antallet af registrerede voldtægtsanmeldelser kan således antagelig forklares med flere registrerede anmeldelser under et skarpt nummer.¹²

Retsudvalgets spørgsmål gik dog ud på indsigt i brug af undersøgelsesnumre for personfarlig kriminalitet, herunder trusler og afpresning. I justitsministerens svar kan man læse følgende:

Rigspolitiet har opgjort udviklingen i antallet af undersøgelsessager vedrørende ”personfarlig”. Antallet af undersøgelsessager vedrørende personfarlig er steget fra 798 i 2014 til 3.515 i 2018. Det bemærkes, at stigningen ses fra 2016 til 2017, hvor den ovennævnte tilpasning af politiets gerningskoder fandt sted. Det formodes, at de ændrede gerningskoder – særligt afskaffelsen af ”andre undersøgelser” og den samtidige oprettelse af ”personfarlig, undersøgelse” – kan forklare store dele af stigningen.

Antallet af anmeldelser for afpresning eksploderede i perioden 2011-2020. Mens der i 2011 kun var 268 anmeldelser, begyndte antallet at stige i 2016 for så at løbe løbsk i 2017 og de efterfølgende år. I 2020 registreredes hele 3.831 anmeldelser for afpresning. En af områder, der har været i vækst, er sextortion.¹³ Herudover viser tal fra LCIK, at 2.829 af de 3.831 anmeldelser omhandlede digitale afpresninger ([LCIK årsrapport 2020](#), s. 10). I langt de fleste sager var der tale om såkaldte masseafpresninger. Disse afpresninger beskrives således (LCIK årsrapport 2020, s. 42):

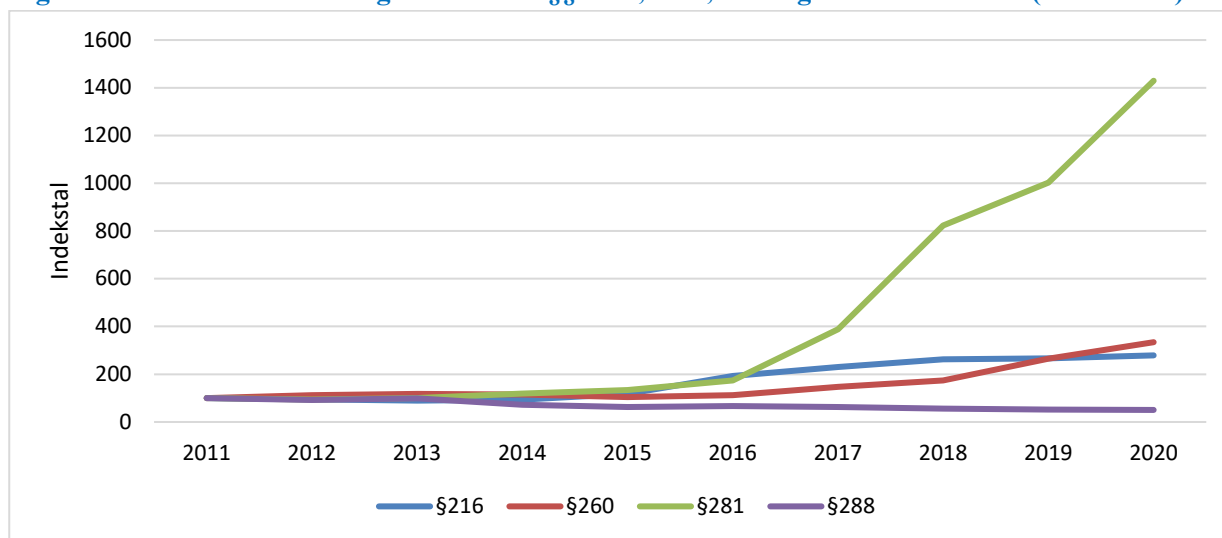
I masseafpresningssager sender gerningspersoner afpresningsmails til mange, tilfældige personer i håb om, at nogle af dem betaler en løsesum. Gerningspersonerne benytter ofte generelle vendinger og har i nogle tilfælde adgang til forældede informationer om forurettede. Det kan give indtryk af, at de har adgang til mere information om forurettede, end det reelt er tilfældet. Teksterne kan bære præg af dårlige formuleringer, især hvis de fremsendes på dansk eller andet nordisk sprog. I de anmeldelser, som LCIK har modtaget i forbindelse med førnævnte eksempel, har ingen forurettede efterkommet gerningspersonens krav.

Antallet af anmeldelser for ulovlig tvang øgedes markant i perioden 2011-2020. I 2017 og 2018 sås en stigning, som tiltog i 2019 og 2020. Antalsmæssigt fylder ulovlig tvang dog mindre end de andre lovparagraffer. I 2011 blev der indgivet 181 anmeldelser; et antal, der i 2020 var steget til 605.

¹² I 2014 indgaves 382 anmeldelser for voldtægt. Dette antal steg til 1.079 i 2018, mens antallet af undersøgelsesnumre fra 2014 til 2018 faldt med 500.

¹³ Ifølge en opgørelse af NC3 for [Berlingske](#) steg antallet af sextortion-anmeldelser fra 333 i 2019 til 493 i 2020. I ca. halvdelen er disse anmeldelser var der tale om ulovlig tvang. Den anden halvdel af anmeldelserne er registreret som afpresning.

Figur 2.2 Indeksret udvikling i antallet af §§ 216-, 260-, 281- og 288-anmeldelser (2011 = 100)

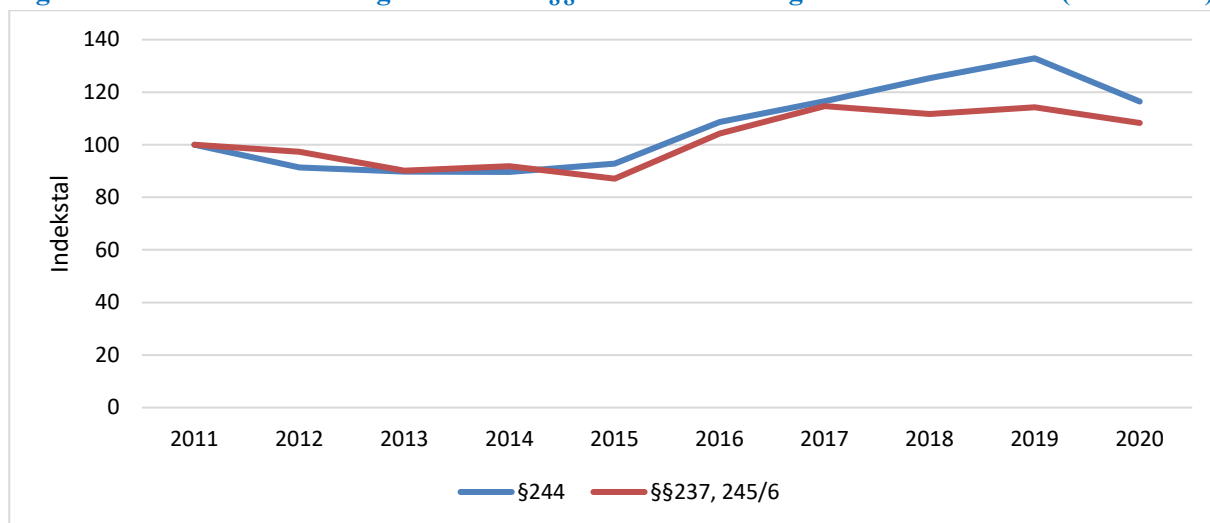
Kilde: Danmarks Statistik

2.3 Straffelovens §§ 237, 245/46 og 244

For at se på udviklingen i antallet af voldsanmeldelser er (forsøg på) manddrab slået sammen med alvorlig vold (§§ 245 og 246). Den anden kategori er simpel vold (§ 244), som omfatter over 80 pct. af alle anmeldelserne. I 2020 var der lidt over 10.000 anmeldelser for overtrædelse af § 244.

Figur 2.3 viser, at antallet af voldsanmeldelser steg i 2016 og 2017. Efterfølgende stabiliseredes antallet af alvorlige voldsanmeldelser, mens tallet for simple voldsanmeldelser fortsatte med at stige til og med 2019, for så at falde i 2020. Dette sidste kan uden tvivl tilskrives nedlukningen som følge af coronapandemien. En undersøgelse af vold i nattelivet under pandemien taler sit tydelige sprog (Ejrnæs et al., 2021).

Figur 2.3 Indeksret udvikling i antallet af §§ 244- samt 237- og 245/46-anmeldelser (2011 = 100)

Kilde: Danmarks Statistik

2.4 Opsummering

Fordoblingen i antallet af anmeldelser af trusler på livet i perioden 2011-2020 er ikke et isoleret fænomen. Der er også sket en stigning i antallet af anmeldelser af:

- vold og trusler mod offentligt ansatte (fordobling)
- voldtægt (fordobling)
- ulovlig tvang (tredobling)
- afpresning (femtendobling)
- voldsanmeldelser (stigning på 20 pct.).

Et fælles træk er, at disse stigninger har fundet sted i perioden efter 2015. Ændringen i erstatningsreglerne kan til dels forklare det øgede antal anmeldelser for vold og trusler mod offentligt ansatte, mens mindre brug af undersøgelsesnumre er en vigtig grund til flere skarpe anmeldelser for voldtægt. Registreringen af anmeldelser af digital masseafpresning forklarer den eksplosive vækst i antallet af afpresningssager. Det er dog uklart, hvorvidt anmeldelsestilbøjelighed og/eller registreringspraksis har en aktie i stigningen af antallet af trussel på livet-anmeldelser.

Dom i sag om gruppeoverfald på 15-årig ved Roskilde Station

Retten fandt det bevist, at syv unge mænd på da 15-16 år sammen med bl.a. to da 14-årige om aftenen den 31. januar 2020 udsatte en da 15-årig ung mand for legemsangreb af særligt rå, brutal eller farlig karakter efter straffelovens § 245, stk. 1, trusler efter straffelovens § 266 og vidnetrusler efter straffelovens § 123, stk. 1. Volden og truslerne fandt sted tre forskellige steder i et samlet forløb, hvor den forurettede først ved busholdepladsen og 7-Eleven ved Stationscentret i Roskilde blev taget fat i, skubbet, fastholdt og tildelt slag i hovedet med flad hånd. Derefter blev han til dels trukket og i hvert fald foranlediget til at gå med mod Hersegade, hvor de tilstedeværende stillede sig i en ring omkring ham, og han blev tildelt flere slag og spark i hovedet og på kroppen, mens han lå på jorden. Da det lykkedes ham at løbe fra stedet, løb de fleste af de tilstedeværende efter og gav sig til at søge efter ham. Han blev indfanget på parkeringspladsen ved perronen ved Roskilde Station, hvor han blev tacklet, hvorefter de tilstedeværende stillede sig i en ring omkring ham, og han blev tildelt flere spark og tramp og flere slag i hovedet og på kroppen og et knæ i maven. I samme forbindelse blev han udsat for flere alvorlige trusler og vidnetrusler, mens flere af de tilstedeværende filmede dette med mobiltelefoner og i mindst et tilfælde videresendte optagelsen.

Kilde: Domstol.dk

3 Internationalt perspektiv

I dette kapitel ses der nærmere på udviklingen for anmeldte trusler i andre nordvesteuropæiske lande – Sverige, Norge, Tyskland og Holland – i forhold til udviklingen i Danmark. Hermed opnås indsigt i spørgsmålet om, hvorvidt den danske fordobling i antallet af anmeldte trusler på livet er et fænomen, som afspejles i andre lande. Først redegøres der for, hvordan trusler defineres i disse landes straffelove, og efterfølgende sammenlignes udviklingen i perioden 2011-2020.

3.1 Trusselsbestemmelser i de forskellige straffelove

Sverige

I Sverige tales der om ulovlige trusler (ulaga hot), som beskrives i § 5, kap. 4 (Om brott mot frihed och frid) i den [svenske straffelov](#) (brottsbalk). Den første del af denne bestemmelse lyder således (vores fremhævelse):

Den som hotar någon annan med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade **framkalla allvarlig rädsla** för egen eller annans säkerhet till person, egendom, frihet eller frid, döms för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år.

Den anden del af bestemmelsen omhandler alvorlige trusler – f.eks. hvis der fremvises våben – og her er strafferammen fængsel i mindst 9 måneder og højst 4 år.

Norge

Den [norske straffelov](#) indeholder tre paragraffer vedrørende trusler: § 263 om trusler, § 264 om grove trusler og § 265 om bestemte faggrupper. Ordlyden af § 263 er følgende (vores fremhævelse):

Den som i ord eller handling truer med straffbar atferd under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å **fremkalle alvorlig frykt**, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 264 omhandler som sagt grove trusler og har en strafferamme på 3 års fængsel. I bestemmelsen nævnes det, at der lægges vægt på, om den udsatte er forsvarsløs, om truslen fremsættes af en gruppe, og om den er motiveret af den udsattes hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, religion, livssyn, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller handicap.

I den første del af § 265 beskrives det, at trusler fremsat mod sundhedspersonale, brandfolk, ambulancereddere, ansatte i transportbranchen og skolelærere kan straffes med op til 2 års fængsel. Den

anden del af bestemmelsen omhandler fornærmelse af disse faggrupper og kan straffes med højst et halvt års fængsel.

Tyskland

Trusler er i den [tyske straffelov](#) (Strafgesetzbuch) kriminaliseret i paragraf 241 (Bedrohung). Her nævnes det – i modsætning til i de danske, svenske og norske bestemmelser – ikke, at truslen skal fremkalde alvorlig frygt. I den tyske straffelov tales der om trusler som en ulovlig handling rettet mod den udsatte eller en person, der står denne nær, og som omhandler seksuel selvbestemmelse, fysisk integritet, personlig frihed eller trusler mod noget af væsentlig værdi (§ 241, stk. 1). Strafferammen er 1 års fængsel, men øges til 2 år, hvis der trues med en forbrydelse¹⁴ mod den udsatte (§ 241, stk. 2).

Holland

Strafbare trusler (bedreigingen) er omfattet af § 285 i den [hollandske straffelov](#) (wetboek van strafrecht). I stk. 1 beskrives det, hvornår truslerne er strafbare. Denne beskrivelse er limitativ. Truslerne skal omhandle voldtægt, drab, gidseltagning, alvorlig vold, brandstiftelse eller terrorisme.

Udover at truslen skal *kunne* fremkalde frygt, skal gerningsperson *have intentioner* om dette, hvilket skal være den udsatte bekendt.¹⁵ Hvorvidt § 285 kan anvendes afhænger af den konkrete vurdering af situationen. Strafferammen er 2 års fængsel.

3.2 Udviklingen i antallet af anmeldte trusler

I Sverige har antallet af trusselsanmeldelser i perioden 2011-2020 været ret stabilt med godt 50.000 årligt. I den norske kriminalstatistik skelnes der mellem (grove) trusler og trusler mod offentlig tjenestemand. Den sidste kategori (som kan sammenlignes med den danske straffelovs § 119) er ikke medtaget i regnestykket. Her ses en svagt stigende tendens: I den samme 10-årige periode er antallet af anmeldelser vokset fra knap 7.000 til næsten 8.000. I Tyskland registreres ca. 100.000 anmeldelser pr. år med en moderat stigende tendens; mens der i 2011 blev indgivet lidt under 97.000 anmeldelser, voksede antallet i 2020 til godt 106.000. I Holland faldt antallet af anmeldelser fra knap 35.000 i 2011 til lige under 25.000 i 2020. Denne statistik omfatter ikke kun den hollandske straffelovs paragraf 285, men også § 285a (trusler mod vidner).

For at kunne sammenligne udviklingen i Danmark med de andre lande har vi beregnet antallet af anmeldelser pr. 10.000 indbyggere og dermed korrigeret for de forskellige befolkningstal. En sammenligning kræver endvidere, at begrebet *trusler* defineres på (nogenlunde) samme måde. Dette er

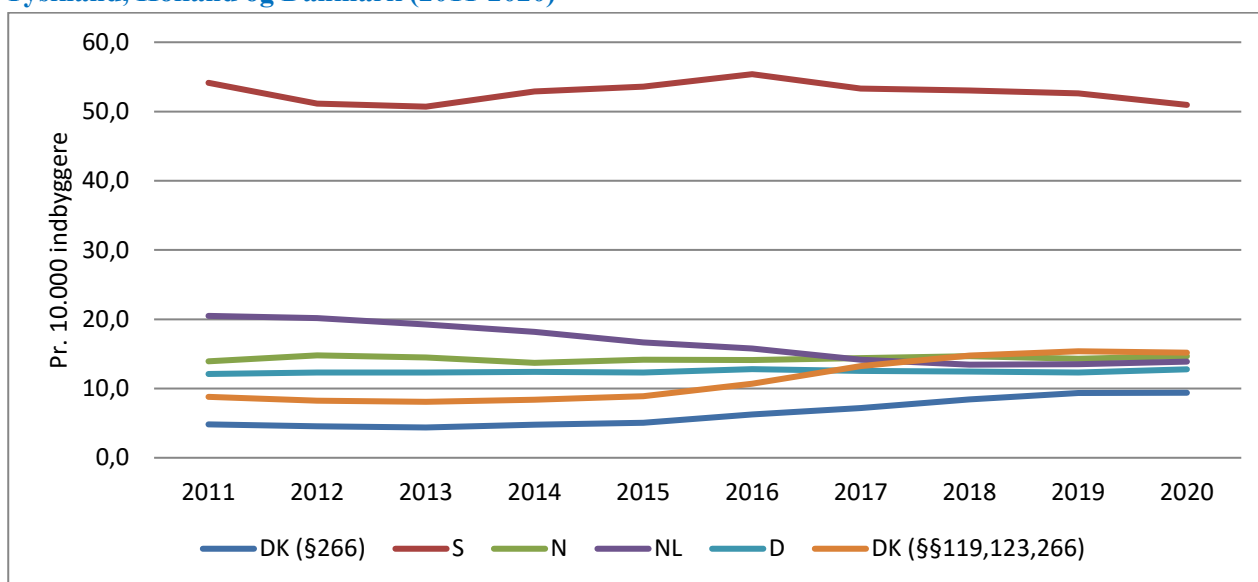
¹⁴ Det tyske begreb Verbrechen (forbrydelse) står for en kriminel handling med en strafferamme på mindst 1 års fængsel (StGB, § 12, stk. 1)

¹⁵ Baseret på domme i den hollandske Højesteret fra 25. januar 2011 (LJN: BO4022) og 22. marts 2011 (LJN: BP0096).

tilsyneladende tilfældet, men med to undtagelser. I Danmark omfatter det således ikke trusler mod offentligt ansatte (§ 119) og mod vidner (§ 123). I de andre lande har vi kun for Norges vedkommende kunnet ekskludere trusler mod offentligt ansatte. For en mere retvisende sammenligning præsenteres derfor to gange danske tal: kun for trusler efter § 266 og for trusler efter § 119, § 123 og § 266.

Figur 3.1 viser udviklingen i antallet af anmeldte trusler pr. 10.000 indbyggere i Danmark og de fire andre lande. Danmark havde – også korrigeret for § 119 og § 123 – det mindste antal i 2011, men har i løbet af perioden frem til 2020 indhentet de øvrige lande (bortset fra Sverige). I 2020 lå tallene for Danmark, Norge, Tyskland og Holland således meget nær hinanden. Figur 3.1 viser også, at der har været markant flere anmeldelser pr. 10.000 indbyggere i Sverige end i de andre lande.¹⁶

Figur 3.1 Udviklingen i antallet af anmeldte trusler pr. 10.000 indbyggere i henholdsvis Sverige, Norge, Tyskland, Holland og Danmark (2011-2020)

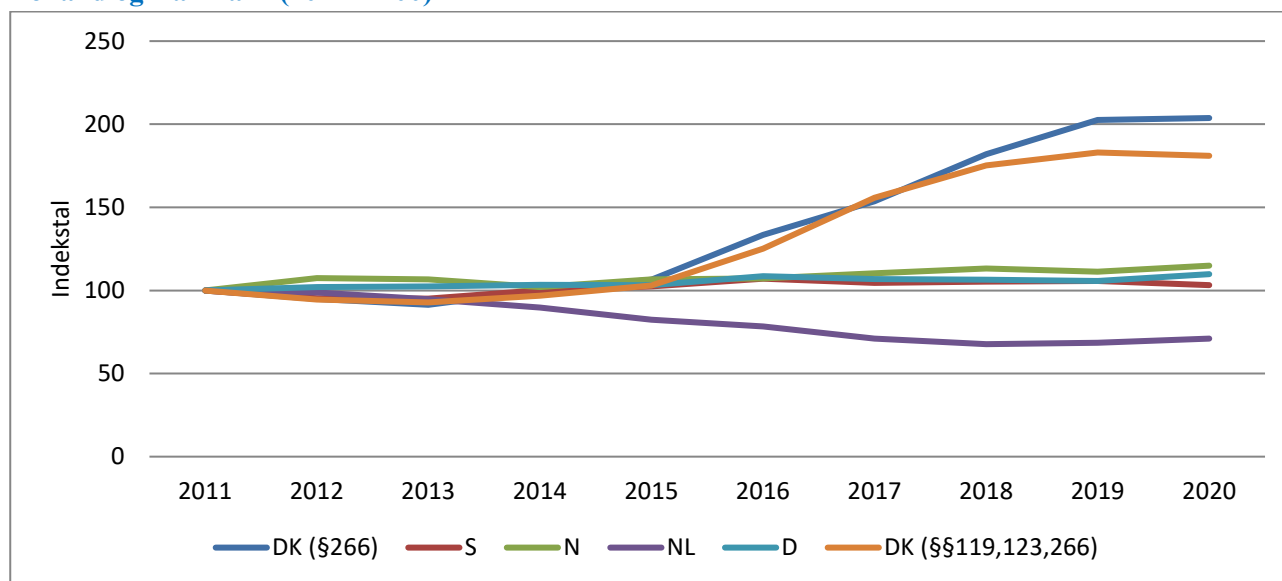

Ligeledes viser figur 3.1, at udviklingen i Danmark afviger fra de andre landes. For at tilvejebringe et klarere indblik i udviklingen er figuren indekseret, med 2011 som basisår (se figur 3.2). I Danmark er der tale om en fordobling (eller næsten en fordobling, hvis § 119 og § 123 også medtages), mens Sverige, Norge og Tyskland viser en meget flad udvikling. I Holland er der derimod sket et fald.¹⁷

¹⁶ Det er svært at tro, at det skyldes så mange flere trusler i Sverige end i de andre lande. Der er sikkert en oplagt forklaring (formentlig en registreringseffekt), men den er ikke fundet i denne undersøgelse.

¹⁷ Det er en tendens i Holland, der også bekræftes af [offerundersøgelser](#).

Figur 3.2 Indekseret udvikling i antallet af anmeldte trusler i henholdsvis Sverige, Norge, Tyskland, Holland og Danmark (2011 = 100)

3.3 Opsummering

Fordoblingen i antallet af anmeldte trusler på livet i Danmark i perioden 2016-2019 må betragtes som et dansk og ikke et internationalt fænomen. I øvrigt lå antallet i perioden 2011-2015 på et lavt niveau i forhold til de andre lande. Danmark har, med andre ord, indhentet de øvrige.

Oftentimes it shows that criminality trends occur simultaneously in several countries. In all western countries we see both the much-discussed decline in traditional criminality and a significant increase in the volume of digital offenses. That we do not see a significant increase in the volume of threat cases elsewhere also suggests that the Danish doubling is not due to general societal changes, but to reporting willingness and/or registration practice.

4 Trusselsudsathed

Som påvist i kapitel 2 skyldes en del af stigningen på volds- og trusselsområdet i perioden efter 2015 registreringsændringer. I kapitel 3 omtaltes det desuden, at stigningen i Danmark ikke ses i de fire andre lande, hvorfor det er usandsynligt, at der er samfundsmæssige årsager. I dette kapitel ser vi nærmere på trusselsudsathed. Hvis det viser sig, at stigningen i antallet af anmeldte trusler ikke findes i offerundersøgelsen (som målestok for udsathed), er det endnu et tegn på, at forklaringen på fordoblingen i antallet af anmeldelser skal findes i anmeldelsestilbøjelighed og/eller registreringspraksis.

4.1 Omfanget af trusler

En offerundersøgelse betragtes som det bedste bud på at få en fornemmelse af et kriminalitetsfænomens reelle omfang. Der er dog mange metodiske usikkerheder i forbindelse med en sådan undersøgelse (se Pedersen et al., 2020, s. 9-11), og resultaterne skal derfor ikke tolkes som støbt i beton.

Som beskrevet i afsnit 1.3.4 indeholder den danske offerundersøgelse et spørgsmål om, hvorvidt respondenterne har været udsat for vold eller trusler, som var så alvorlige, at vedkommende blev bange. I 2020 svarede 5,0 pct. af de 13.255 respondenter (i alderen 16-74 år), at de havde været udsatte for enten trusler (4,4 pct.) eller både vold og trusler (0,6 pct.). Hvis stikprøven anses for at være repræsentativ, kan omfanget af trusler beregnes til, at godt 200.000 danskere i alderen 16-74 år har været udsat for trusler.¹⁸

I offerundersøgelserne for perioden 2011-2018 blev respondenterne spurgt om, hvorvidt de betragtede truslerne som kriminelle handlinger. I gennemsnit svarede 30 pct. ja. Hvis denne andel stadig gjaldt i 2020, har ca. 65.000 danskere dette år været udsat for en trussel, de betragter som en kriminel handling.

4.2 Udviklingen i omfanget af trusler

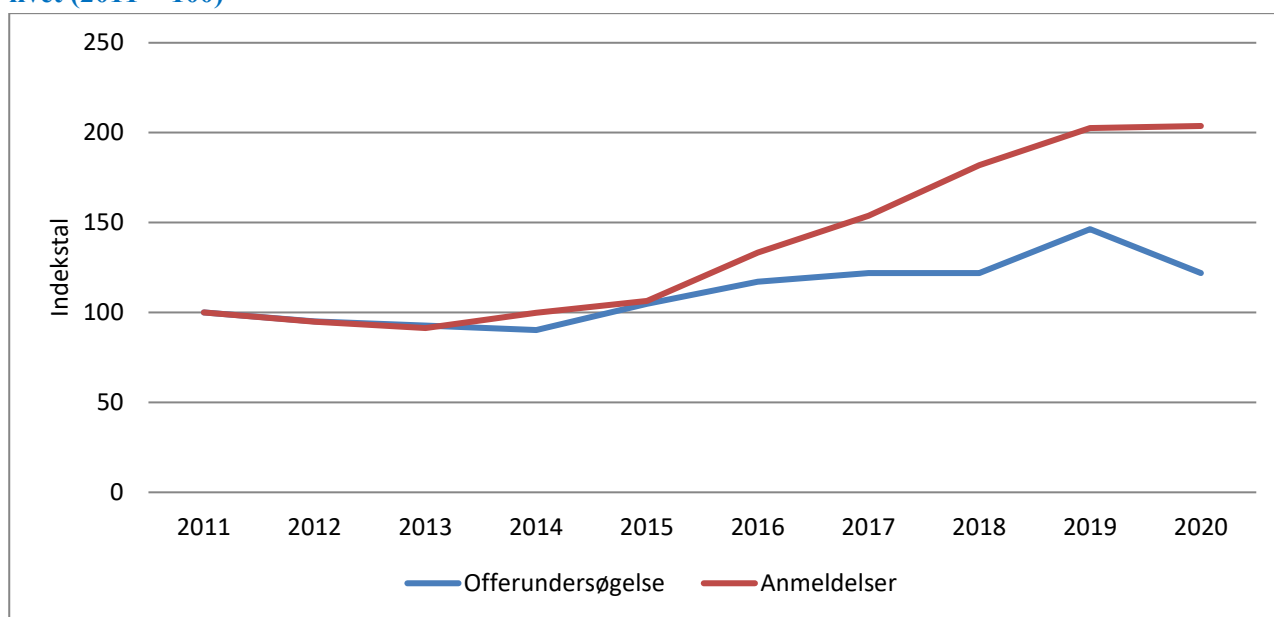
I 2011 svarede 4,1 pct. af respondenterne, at de havde været udsat for enten trusler eller både vold og trusler. Denne andel faldt lidt i de efterfølgende år, men nåede i 2015 atter det samme niveau. Derpå

¹⁸ Ifølge Danmarks Statistik omfattede befolkningstallet pr. 1. januar 2020 4.031.109 personer i aldersgruppen 16-74 år. Hvis 5,0 pct. af dem har været udsat for trusler, svarer det til 201.555 personer. Procenttallet er baseret på en stikprøve. Når vi beregner 95 %-konfidensintervallet, har mellem 4,81 og 5,19 pct. af alle danskere i alderen 16-74 år været udsat for trusler.

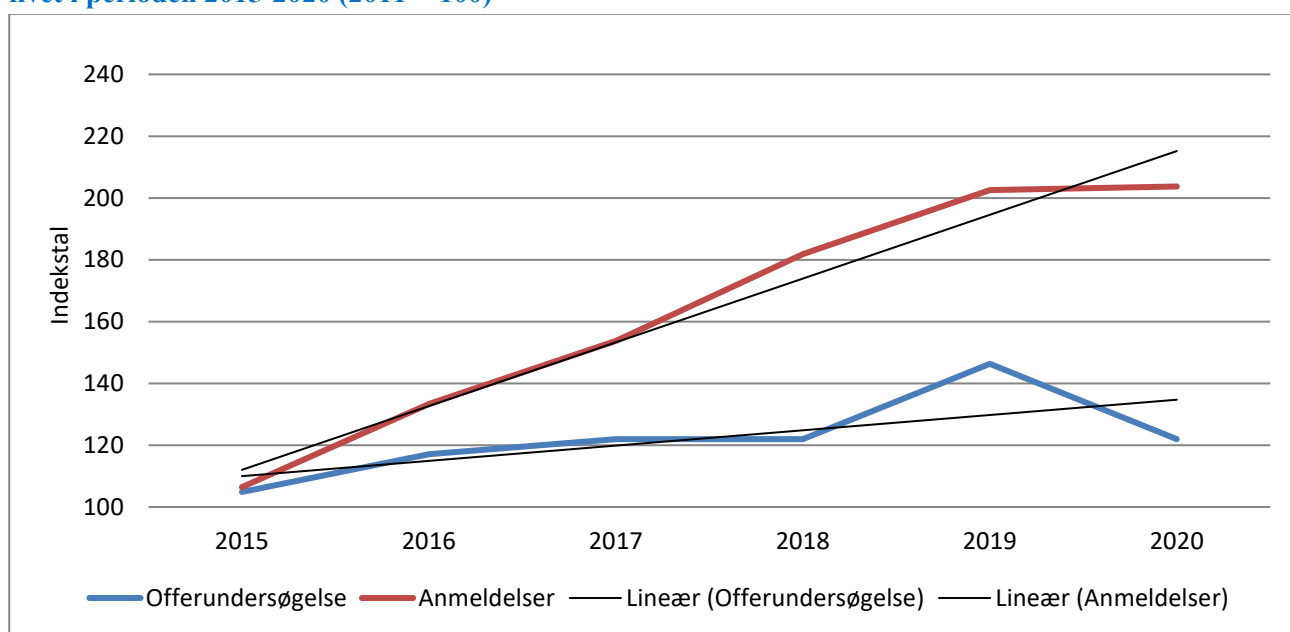
skete der en stigning, som toppede i 2019 med 6,0 pct. af respondenterne. I 2020 dalede andelen dog atter til 5,0 pct., formentlig som følge af coronanedlukningen.

For at kunne sammenligne udviklingen i trusselsudsathed (offerundersøgelse) med politianmeldte trusler på livet er begge udviklinger blevet indekseret med 2011 som basisår. Det viser sig (se figur 4.1), at de to kurver nogenlunde fulgte ad i perioden 2011-2015, men at antallet af anmeldelser i den efterfølgende periode voksede mere end udsathed blandt respondenterne.

Figur 4.1 Indekseret udvikling i henholdsvis trusselsudsathed og omfanget af politianmeldte trusler på livet (2011 = 100)

Figur 4.2 Indekseret udvikling i henholdsvis trusselsudsathed og omfanget af politianmeldte trusler på livet i perioden 2015-2020 (2011 = 100)

Når vi ser nærmere på udviklingen efter 2015 (se figur 4.2), er konklusionen, at trusselsudsatheden blandt respondenterne er øget mindre end omfanget af politianmeldte trusler. Coronapandemien forstyrrer billedet i 2020, men tendensen peger på en 30 til 40 pct. større udsathed. Dette skal sammenholdes med mere end en fordobling i omfanget af anmeldte trusler.

4.3 Opsummering

Resultaterne af offerundersøgelsen bekræfter den tese, at en stor del af stigningen i antallet af anmeldte trusler på livet ikke er udtryk for en reel vækst, men skyldes den måde, hvorpå politiet registrerer disse trusler. Der er dog i offerundersøgelsen også tegn på en reel stigning efter 2015. Denne tendens er imidlertid mere beskedent, end anmeldelserne tyder på.

I de efterfølgende kapitler ses der nærmere på anmeldelser, sigtelser og afgørelser i trussel på livet-sager. Herunder er vi opmærksomme på signaler, der peger på en ændring i politiets registreringspraksis, samt på en reel vækst under visse omstændigheder.

5 Anmeldelser, sigtelser og afgørelser

I de tre forrige kapitler sattes stigningen i antallet af anmeldelser om trusler på livet i perspektiv til henholdsvis andre forbrydelser med et trusselsaspekt, fire øvrige lande samt offerundersøgelsen. I dette kapitel ser vi nærmere på anmeldelser, sigtelser og afgørelser i trussel på livet-sager. Udgangspunktet er Danmarks Statistiks tabeller for perioden 2011-2020. Hvor denne statistik ikke er tilstrækkelig, nemlig i perioden 2015-2020, anvendes Polsas-data.

5.1 Anmeldelser pr. politikreds

I dette afsnit behandler vi udviklingen fordelt på politikredse. Det store spørgsmål er, om tendensen er den samme overalt eller i de fleste kredse, eller om den samlede stigning kan tilskrives enkelte politikredse. For at kunne undersøge forskellene har vi selekteret årene med henholdsvis færrest og flest anmeldelser i en politikreds i perioden 2011-2020. Efterfølgende har vi beregnet den procentuelle stigning mellem disse to tal. Resultatet viser (se tabel 5.1), at det laveste antal i alle politikredse (Bornholm er på grund af det ringe antal sager ikke medtaget) fandtes i perioden 2011-2015, mens året med flest anmeldelser lå i perioden 2017-2020. Der er dog forskelle i forhold til den procentuelle vækst. I Københavns Politikreds har der været tale om en tredobling, og denne kreds er dermed topscorer.

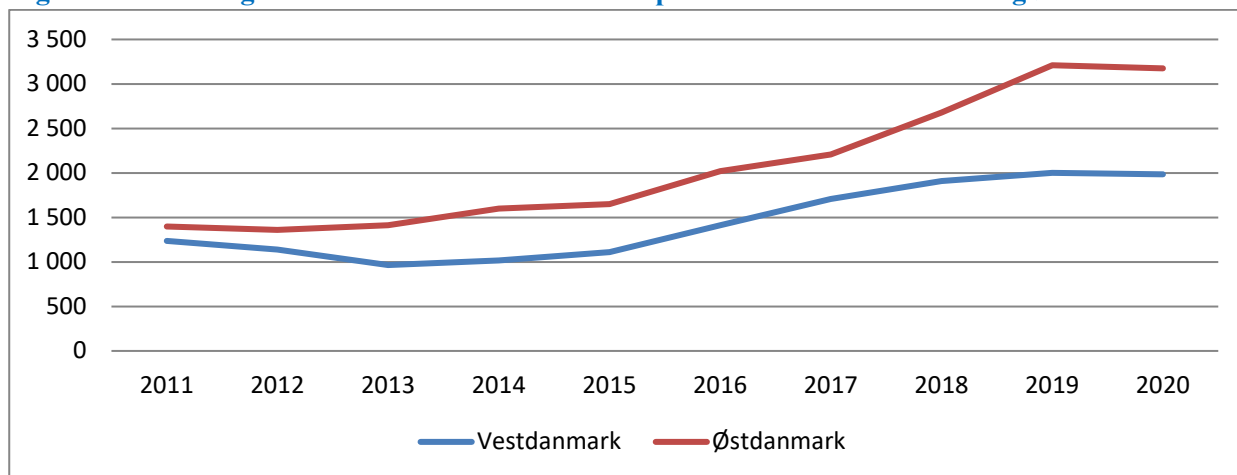
Tabel 5.1 Færrest og flest anmeldte trusler på livet pr. politikreds i perioden 2011-2020

	Færrest		Flest		Forskel (% stigning)
	Antal	År	Antal	År	
Nordjyllands Politi	163	2013	392	2018	140
Østjyllands Politi	214	2012	431	2017	101
Midt- og Vestjyllands Politi	174	2011	403	2019	132
Sydøstjyllands Politi	170	2014	466	2019	174
Syd- og Sønderjyllands Politi	217	2014	430	2020	98
Fyns Politi	204	2015	493	2019	142
Sydsjælland og Lolland-Falsters Politi	177	2012	518	2020	193
Midt- og Vestsjællands Politi	167	2014	452	2019	171
Nordsjællands Politi	194	2011	551	2020	184
Københavns Vestegns Politi	214	2011	458	2019	114
Københavns Politi	267	2011	824	2020	209

Kilde: Danmarks Statistik

Når landet opdeles i vest (Jylland) og øst (Fyn, Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm) ses det, at udviklingen har den samme tendens – en stigning i perioden 2016-2019 – men at stigningens intensitet ikke er den samme (se figur 5.1). Vestdanmark og Østdanmark begyndte i 2011 på nogenlunde det samme niveau, men i 2020 registreredes klart flere anmeldelser i Østdanmark.

Figur 5.1 Udviklingen i antallet af anmeldte trusler på livet i henholdsvis Vest- og Østdanmark

Kilde: Danmarks Statistik

5.2 Geografisk fordeling i 2020

Mens afsnit 5.1 viser den samlede udvikling, ser vi her nærmere på fordelingen anno 2020. Det er beregnet, hvor mange anmeldelser af trusler på livet der har været pr. 10.000 indbyggere i de forskellige politikredse. I hele landet lå antallet på knap 9 pr. 10.000 indbyggere. Dvs. at (afrundet) 0,1 pct. af danskerne har anmeldt, at de i 2020 blev udsat for trusler på livet.

Tablet 5.2 Antallet af anmeldte trusler på livet pr. politikreds i 2020

	Antal	Pct.	Pr. 10.000 indbyggere
Nordjyllands Politi	385	7,5	7,3
Østjyllands Politi	409	7,9	6,8
Midt- og Vestjyllands Politi	374	7,2	6,4
Sydøstjyllands Politi	388	7,5	8,0
Syd- og Sønderjyllands Politi	430	8,3	9,8
Fyns Politi	376	7,3	7,5
Sydsjælland og Lolland-Falsters Politi	518	10,0	13,8
Midt- og Vestsjællands Politi	448	8,7	9,7
Nordsjællands Politi	551	10,7	9,3
Københavns Vestegns Politi	422	8,2	10,5
Københavns Politi	824	16,0	10,4
Bornholms Politi	35	0,7	8,9
I alt	5.160	100,0	8,9

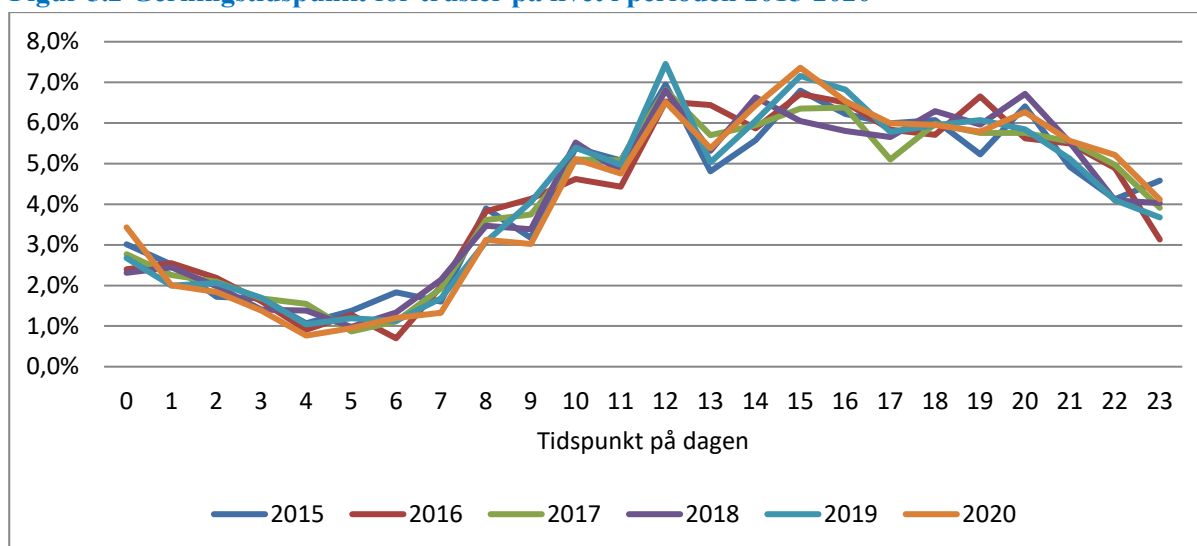
Tabel 5.2 viser, at der har været relativt flest anmeldelser i Sydsjælland og Lolland-Falsters Politikreds. Alle fire sjællandske politikredse ligger på nogenlunde det samme niveau, mens der er forholdsvis færre på Fyn og i Jylland (med Syd- og Sønderjyllands Politikreds som en undtagelse).

Resultatet for Sydsjælland og Lolland-Falster er iøjnefaldende. Går vi ned på kommuneniveau, viser det sig, at Lolland og Faxe er de to kommuner, der har haft det højeste antal anmeldelser pr. 10.000 indbyggere (henholdsvis 24 og 22). Lolland Kommune topper i øvrigt også [ranglisten](#) over de fattigste kommuner i Danmark. Dette gælder ikke for Faxe, men nr. 2 på listen over fattige kommuner er Ishøj, og også denne kommune ligger på et relativt højt niveau (16 anmeldelser pr. 10.000 indbyggere). Der er desuden en statistisk sammenhæng ($r = 0,29$; $p < 0,05$) mellem antallet af anmeldte trusler og andelen af udsatte børn og unge. Det tyder på, at en del trusler på livet har udgangspunkt i socialt belastede miljøer, hvilket stemmer overens med offer- og gerningspersonprofilen (se kapitel 6).

5.3 Gerningstidspunkt

For at få indblik i gerningstidspunktet har vi anvendt Polsas-data. Det viser sig, at anmeldelserne i hele perioden 2015-2020 har været meget ligeligt fordelt på både måneder og ugedage. Derimod er tidspunktet på dagen ikke jævnt fordelt¹⁹; de fleste anmeldte trusler på livet-episoder finder således sted om eftermiddagen til og med kl. 20, mens antallet falder i løbet af aftenen og natten, for så atter at stige om formiddagen. Figur 5.2 viser også, at denne fordeling var ret stabil i hele perioden.

Figur 5.2 Gerningstidspunkt for trusler på livet i perioden 2015-2020

Kilde: Polsas

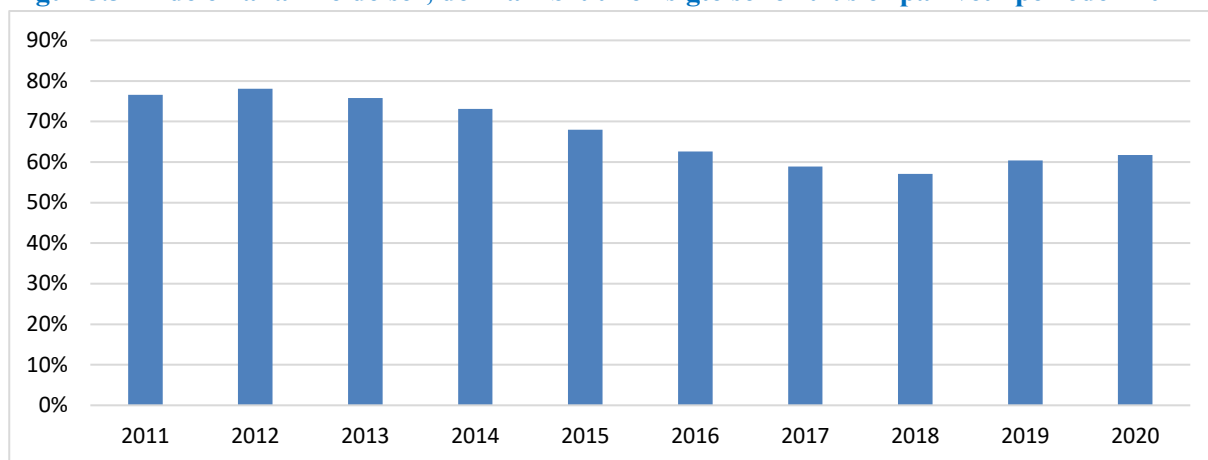
¹⁹ Ved 12 pct. af alle anmeldelser var gerningstidspunktet kl. 00.00. Dette procenttal afviger markant fra alle andre tidspunkter. Den næsthøjeste score var kl. 12 med 2,4 pct. Vi har derfor tolket kl. 00.00 som 'ukendt tidspunkt'. Figur 5.2 bekræfter efter vores vurdering, at dette er en korrekt antagelse, eftersom der skulle have været en voldsom spids i figuren ved kl. 0.

5.4 Anmeldelse med sigtelse

Når politiet modtager en anmeldelse om en trussel på livet, vil anmelderen ofte være i stand til at udpege den person, der har fremsat truslen. Denne person vil formentlig efterfølgende blive sigtet og afhørt af politiet.²⁰ I få sager vil anmelderen ikke have kendskab til gerningspersonen, som i stedet vil blive identificeret gennem politiets efterforskning. Figur 5.3 viser, at politiet i perioden 2011-2014 sigtede en eller flere formodede gerningspersoner i forbindelse med ca. 75 pct. af alle anmeldelser. I 2015 faldt dette procenttal lidt, mens det i perioden 2016-2020 – hvor antallet af anmeldelser blev fordoblet – faldt til ca. 60 pct. Denne udvikling kan tolkes på flere måder:

- Den kan skyldes, at flere anmeldelser i perioden 2016-2020 efter politiets opfattelse ikke opfyldte betingelserne for en trussel på livet-sag efter straffelovens § 266.²¹
- En anden forklaring kan være, at politiet ikke har tilstrækkelige ressourcer til at efterforske alle disse anmeldelser, uanset om anmelderen kan udpege en mulig gerningsperson. Det kan med andre ord tyde på, at området ikke prioriteres højt nok til altid at føre til en efterforskning.
- En tredje mulig forklaring er, at flere anmeldere ikke kan udpege gerningspersonen, og at politiet heller ikke kan finde frem til en sådan.
- Endelig kan det tænkes, at politiet oftere er mere tilbageholdende med en sigtelse, selvom offeret kan nævne gerningspersonen (jf. fodnote 17).

Figur 5.3 Andelen af anmeldelser, der har ført til en sigtelse for trusler på livet i perioden 2011-2020

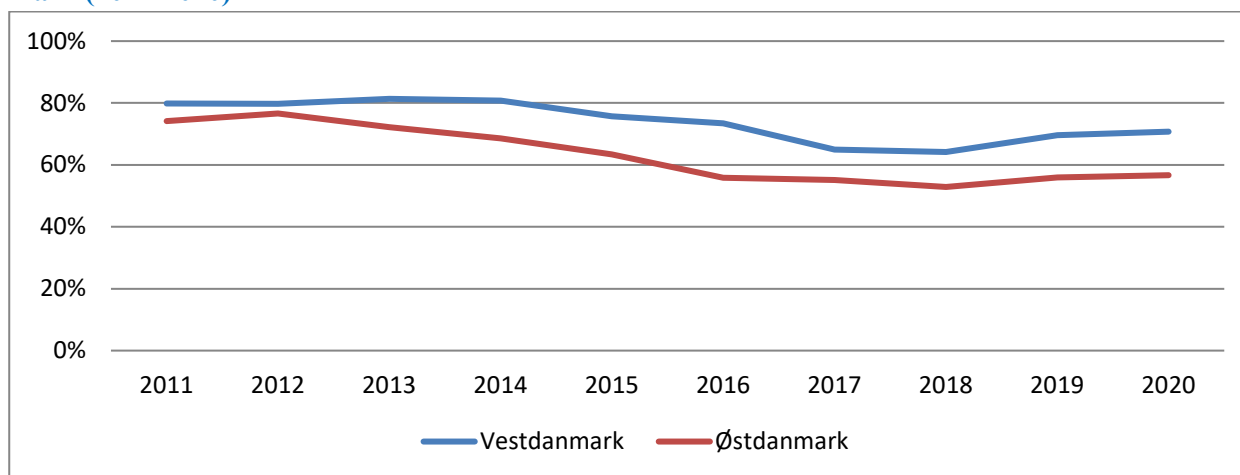
Kilde: Danmarks Statistik

²⁰ Der er dog tegn på, at dette ikke altid er tilfældet ved en trussel på livet-anmeldelse. Som det vil fremgå af næste kapitel, kender gerningsperson og offer ofte hinanden. I nogle af disse sager sker der ingen sigtelse. Ifølge Københavns Politis chef for borgernær kriminalitet forekommer det, at anmelderen efter et stykke tid trækker i land, hvorved sagen (og en eventuel sigtelse) falder til jorden. Han bemærker endvidere, at politiet selvfølgelig er opmærksomt på, om en sådan tilbagetrækning skyldes angst for repressalier.

²¹ Ifølge samme chef ved Københavns politi indgives denne type anmeldelse hyppigere. Anmeldelsen bliver altid registreret, og først efterfølgende vurderes det, om betingelserne er opfyldt.

Udviklingen i sigtelsesprocenten viser den samme faldende tendens i såvel Vest- som Østdanmark, men også her er der forskelle mellem landsdelene. I Østdanmark begyndte faldet allerede i årene 2013-2016, mens det i Vestdanmark skete i årene 2015-2017. Forskellen i sigtelsesprocenten er også blevet større i undersøgelsesperioden. I 2011 var der en forskel på 6 procentpoint, mens den i 2020 var vokset til 14 procentpoint.

Figur 5.4 Udviklingen i sigtelsesprocenten angående trusler på livet i henholdsvis Vest- og Østdanmark (2011-2020)

Kilde: Danmarks Statistik

Det var politikredsene København, Nordsjælland og Midt- og Vestsjælland, der i 2020 havde den laveste sigtelsesprocent, nemlig under 50. København ligger på 49 pct., og de andre to kredse på 46 pct.

5.5 Sigtelser

Tabeller fra Danmarks Statistik viser kun anmeldelser med sigtelse. Det er ikke muligt at se, hvor mange personer der sigtes i forbindelse med en anmeldelse, og vi har derfor i stedet anvendt Polsas-data. Resultatet vises i tabel 5.3.

Tabel 5.3 Antallet af sigtelser pr. anmeldelse

	0 sigtelser	1 sigtelse	Flere sigtelser	Antal anmeldelser	Antal sigtelser
2015	847	2.016	108	2.971	2.274
2016	1.276	2.453	118	3.847	2.757
2017	1.601	2.546	126	4.273	2.850
2018	2.085	2.926	148	5.159	3.283
2019	2.359	2.982	117	5.458	3.269
2020	2.927	2.547	114	5.588	2.825

Kilde: Polsas

I langt de fleste sager er der kun én sigtelse. Dette er ikke overraskende, eftersom trusler på livet typisk omhandler en konflikt mellem to personer.

Polsas-data gør det også muligt at følge en anmeldelse. I Danmarks Statistiks datamateriale figurerer en anmeldelse med sigtelse i det år, hvor sigtelsen bliver rejst, hvilket ikke nødvendigvis er det samme år, som anmeldelsen er indgivet. Den underliggende antagelse er, at dette udligner sig selv.²² En sammenligning af Danmarks Statistiks sigtelsesprocent med Polsas-oplysninger viser dog, at denne antagelse ikke helt holder stik. I årene 2015-2018 lå Danmarks Statistiks sigtelsesprocent således under den reelle sigtelsesprocent, mens det i årene 2019 og 2020 var omvendt. Vi må nu forvente, at sigtelsesprocenten for 2020 vil stige yderligere. Polsas-data indeholder kun oplysninger frem til november 2021, og det er sandsynligt, at der efter denne dato vil blive rejst sigtelser i forbindelse med anmeldelser fra 2020. Det er mere tvivlsomt, om dette også vil gælde for anmeldelser helt tilbage fra 2019. I givet fald vil der formodentlig være tale om et meget begrænset antal. Det betyder, at det konstaterede fald i sigtelsesprocenten i realiteten er endnu større.

Tabel 5.4 Sammenligning af sigtelsesprocenten efter DST-data og Polsas-data

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Danmarks Statistik	68 %	63 %	59 %	57 %	60 %	62 %
Polsas	71 %	67 %	63 %	60 %	57 %	48 %

5.6 Afgørelse

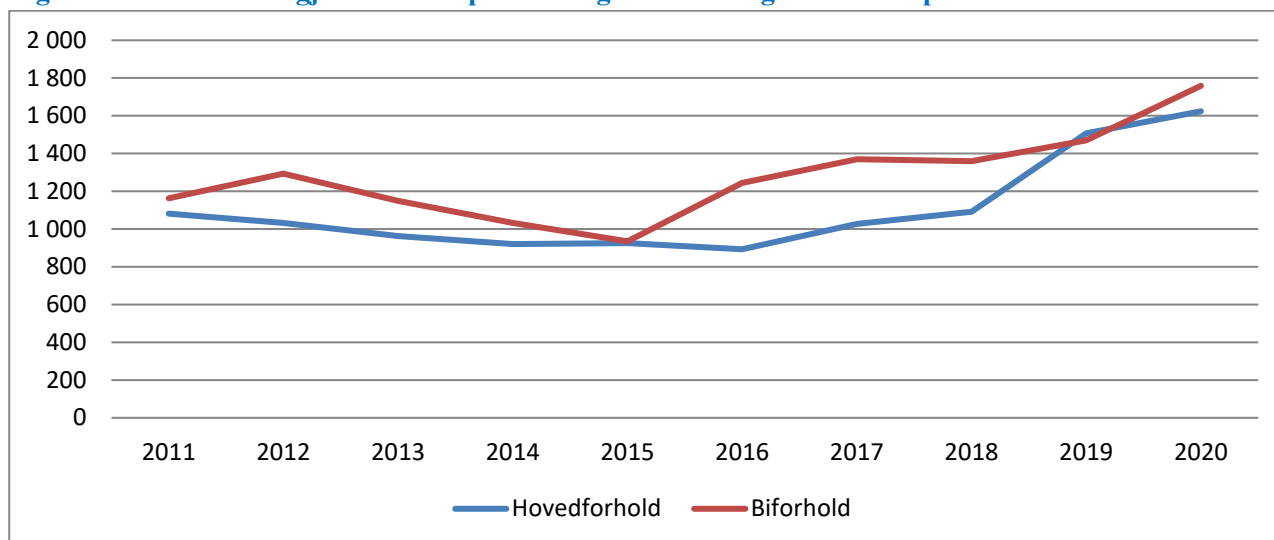
Når en person sigtes for et strafbart forhold, skal der træffes en afgørelse. Enten kan tiltalen opgives (typisk fordi beviset ikke er tilstrækkeligt til at kunne føre til domfældelse), eller også kan der blive udarbejdet et anklageskrift, hvorefter afgørelsen overlades til domstolene. En enkelt anmeldelse kan føre til flere sigtede, ligesom flere forhold kan indgå i en afgørelse. Hvis en person sigtes for flere forhold, udvælges et hovedforhold – typisk det mest alvorlige – mens de øvrige betragtes som biforhold.

Danmarks Statistik fører statistik over afgørelser – dvs. hovedforholdet – og over afgjorte biforhold. Som figur 5.5 viser, betragtes sigtelsen for trussel på livet i omkring halvdelen af alle afgørelser som hovedforholdet. I de sager hvor trussel på livet er et biforhold, fremgår det ikke af statistikken, hvad hovedforholdet så har været, men det har formentlig drejet sig om en voldsforbrydelse.²³ Når antallet af afgjorte hoved- og biforhold lægges sammen, er tallet næsten identisk med antallet af anmeldelser med sigtelse.

²² Antagelsen er, at de sigtelser, der sker i f.eks. 2019, men hører til anmeldelser fra 2018, kompenseres af sigtelser fra 2018, som hører til anmeldelser fra 2017.

²³ I kapitel 7 ser vi nærmere på sagskomplekset med afsæt i Polsas-data.

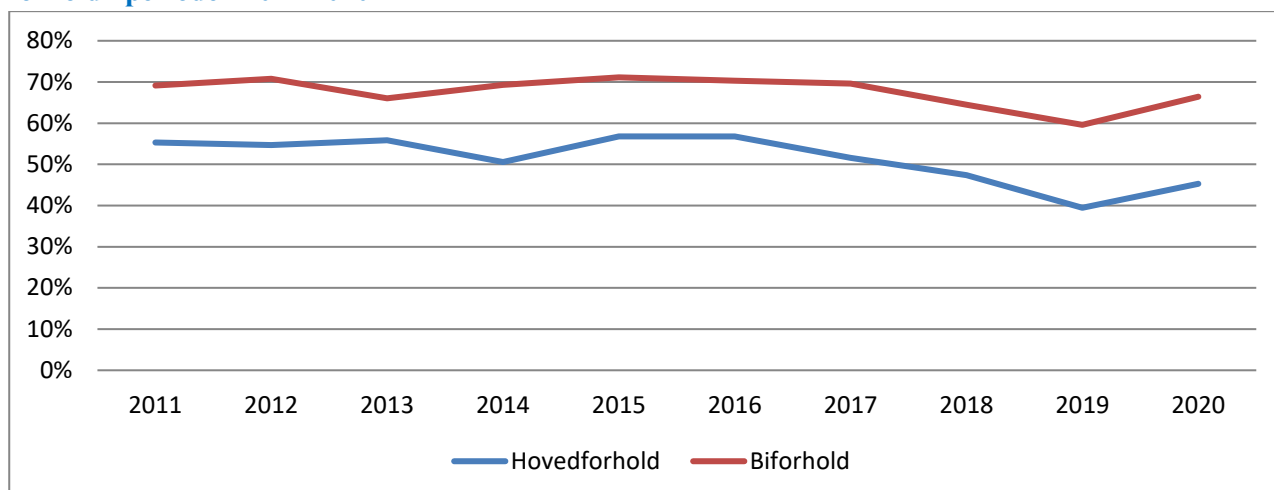
Figur 5.5 Antallet af afgjorte trussel på livet-sager: hoved- og biforhold i perioden 2011-2020

Kilde: Danmarks Statistik

I de afgjorte biforhold er det kun kendt, hvorvidt der har været en fældende afgørelse eller ej. En fældende afgørelse betyder, at den tiltalte er kendt skyldig. Det gælder på niveau af afgørelse; dvs. hvis tiltalte er kendt skyldig i det ene forhold, men frikendt i et andet, er der alligevel tale om en fældende afgørelse. Det er således ikke overraskende, at der hyppigere er tale om en fældende afgørelse ved biforhold end ved hovedforhold. Figur 5.6 viser udviklingen i perioden 2011-2020. Det er bemærkelsesværdigt, at både ved hoved- og biforhold faldt andelen af fældende afgørelser betydeligt i 2019 for så atter at stige i 2020. Muligvis har coronapandemien haft indflydelse på den stigende andel af fældende afgørelser i 2020.

Figur 5.6 Antallet af fældende afgørelser i trussel på livet-sager opdelt efter henholdsvis hoved- og biforhold i perioden 2011-2020

Kilde: Danmarks Statistik

Polsas-data giver et mere detaljeret indblik i afgørelserne. Det er f.eks. muligt at se, om tiltalen for trussel på livet er opgivet, selvom vedkommende er dømt for andre forhold i sagskomplekset. Danmarks Statistiks oplysninger giver viden om afgørelser, hvor en person er tiltalt for en trussel på livet. Det betyder ikke nødvendigvis, at forholdet også er registreret som sådanne i anmeldelsesstatistik. Vores udtræk af Polsas-data tager udgangspunkt i anmeldelser, der er registreret som en trussel på livet. Hvis der findes en sigtet, er det muligt at se, om forholdet er afgjort under den samme overskrift.

Tabel 5.5 viser afgørelserne med afsæt i Polsas-data. Opsvinget i fældende afgørelser i 2020 jf. figur 5.6 ser vi ikke i Polsas-data. Det styrker tesen om, at dette opsving i Danmarks Statistiks data skyldes en forstyrrelse af sagsgangen i 2020 på grund af coronanedlukningen.

Tabel 5.5 Afgørelser efter anmeldelsesår

	Fældende afgørelser			Ikke-fældende afgørelser		
	Dømt	Tiltale- frafald	Fældende i alt	Påtale- opgivelse	Frifindelse	Ikke-fæl- dende i alt
2015	63 %	2 %	65 %	23 %	12 %	35 %
2016	60 %	2 %	62 %	25 %	13 %	38 %
2017	55 %	3 %	58 %	27 %	15 %	42 %
2018	55 %	2 %	57 %	30 %	13 %	43 %
2019	55 %	2 %	57 %	31 %	12 %	43 %
2020	52 %	2 %	54 %	36 %	10 %	46 %

Kilde: Polsas

Det viser sig, at i 4 pct. af de forhold, der i anmeldelsesfasen er blevet registreret som trusler på livet, er afgørelsen sket på baggrund af en anden lovovertrædelse. I perioden 2015-2020 drejede det sig om i alt 705 sigtelser. Disse forhold er afgjort efter:

- § 119 (vold/trussel mod offentligt ansatte): 286 sigtelser
- § 123 (vold/trussel mod vidner/nærmeste): 111 sigtelser
- § 244 (simpel vold): 40 sigtelser
- § 245 (kvalificeret vold): 8 sigtelser
- § 260 (ulovlig tvang): 130 sigtelser
- § 282 (afpresning): 69 sigtelser
- § 288 (røveri): 12 sigtelser
- Anden lovparagraf: 49 sigtelser.

Hærværk, trussel på livet samt overtrædelse af våbenloven

Klokken 15.29 blev det anmeldt, at nogle unge mennesker havde holdt i et par biler ved Gilleleje Station, da to personer var løbet truende frem mod bilerne, den ene med en kniv i hånden. Da den ene bil af den årsag ville køre fra stedet, blev der kastet en sten efter bilen, som ramte bilens forrude, der som følge deraf gik i stykker. De forurettede kørte derefter fra stedet.

Kilde: Politiets døgnrapport, publiceret på politi.dk

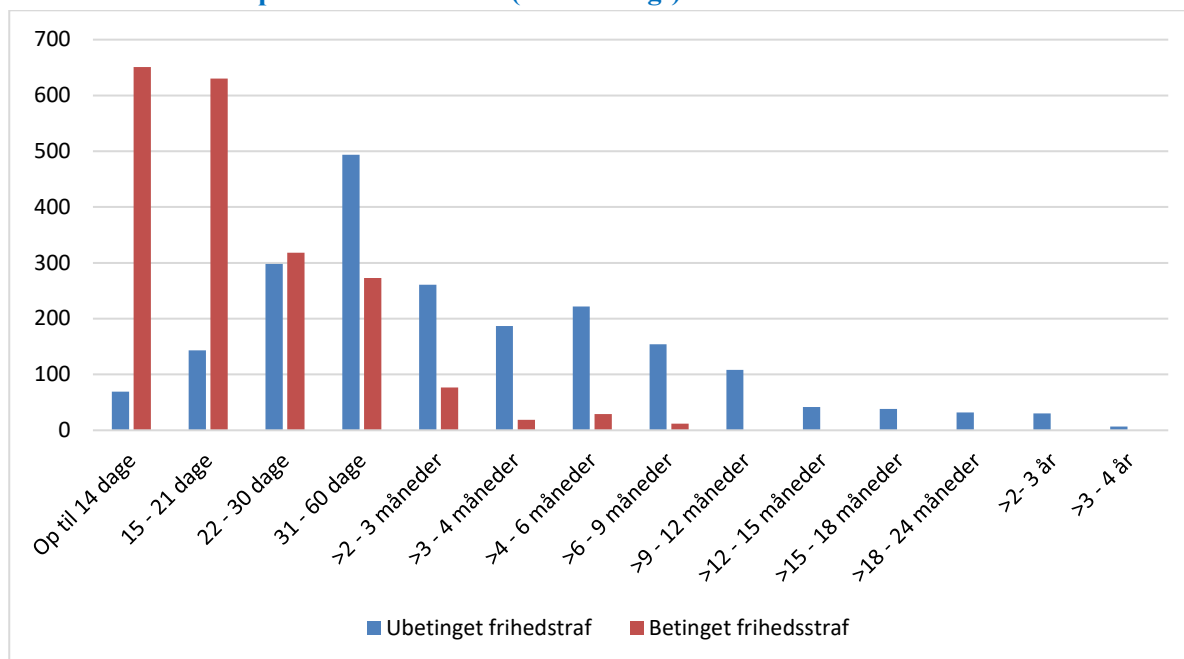
5.7 Strafmåling

Kun når en trussel på livet har været hovedforholdet, giver statistikken indblik i straffen. Selvom det skulle være muligt at se straffen for trussel på livet-sager som biforhold, ville det ikke sige ret meget om strafmålingen, der jo påvirkes af hovedforholdet.

Når der er tale om fældende afgørelser, handler det for det meste (ca. 85 pct.) om en ubetinget eller betinget frihedsstraf. Andre afgørelsesmuligheder er bøde eller tiltalefrafald.²⁴ Ved frihedsstraffe er ca. halvdelen gjort betingede. Straflængden ved en ubetinget straf, med trussel på livet som hovedforhold, er gennemsnitligt fem måneder, mens den ved betingede frihedsstraffe er en måned. Straflængden har været mere eller mindre konstant i perioden 2011-2020.

Figur 5.7 giver et mere detaljeret indblik i strafflængden ved betingede og ubetingede frihedsstraffe. Figuren viser fordelingen i alle årene i perioden 2011-2020 sammenlagt, og som det fremgår, overstiger strafflængden kun yderst sjældent 1 års fængsel.²⁵

Figur 5.7 Straflængden ved betingede og ubetingede frihedsstraffe ved domme med en trussel på livet som hovedforhold i perioden 2011-2020 (sammenlagt)

Kilde: Danmarks Statistik

²⁴ Der kan også være tale om en kombination af sanktionsmuligheder, f.eks. en (u)betinget frihedsstraf samt en bøde, en delvist betinget straf eller en betinget frihedsstraf samt samfundstjeneste.

²⁵ Overraskende nok findes der enkelte domme med en strafflængde på over to år, på trods af at strafferammen i § 266 er fængsel indtil to år.

5.8 Opsummering

I dette kapitel er det blevet påvist, at stigningen i antallet af trussel på livet- anmeldelser har været mere markant i Øst- end i Vestdanmark. Dette har resulteret i, at antallet af anmeldelser pr. 10.000 indbyggere også ligger på et højere niveau i øst end i vest. Sydsjælland og Lolland-Falsters Politikreds topper listen, hvilket sandsynligvis skyldes områdets sociale profil.

Sideløbende med at antallet af anmeldelser stiger mere i Østdanmark, falder andelen af anmeldelser, der fører til en sigtelse. Det er dog bemærkelsesværdigt, at disse fænomener ikke optræder samtidig. Stigningen begyndte i 2016, mens faldet i sigtelsesprocenten satte ind allerede i 2014. En nærmere analyse af Polsas-data sætter dog spørgsmålstegn ved denne udvikling. Disse data tyder på, at faldet først er sat ind senere og har været mere brat i slutningen af perioden.

Hovedkonklusionen i forhold til anmeldelser, sigtelser og afgørelser er, at antallet af anmeldelser steg efter 2015, mens sigtelsesprocenten begyndte at falde i samme periode, hvilket også gjaldt for andelen af fældende afgørelser.

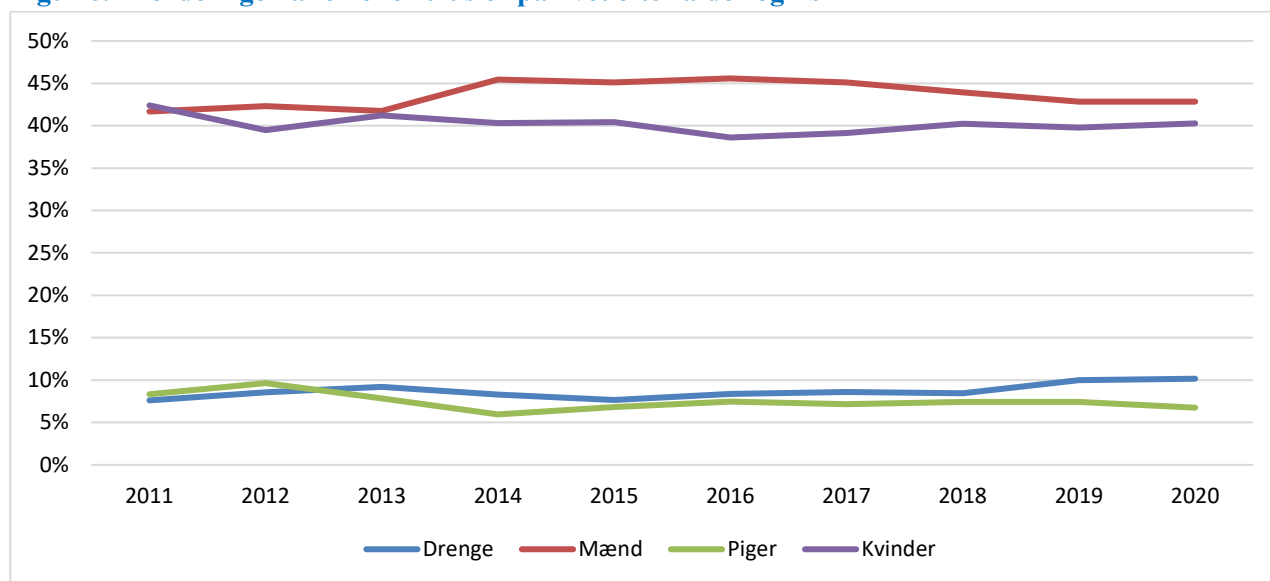
6 Forurettede og gerningspersoner

I dette kapitel beskæftiger vi os med offer- og gerningspersonprofilerne, samt i hvilket omfang og på hvilken måde offeret og gerningspersonen kender hinanden i forvejen.

6.1 Offerprofil

Danmarks Statistik oplyser offerets alder og køn i offentligt tilgængelige statistikker (Statistikbanken). Den aldersmæssige opdeling sker i intervaller med fem eller ti år ad gangen. Dermed er det ikke muligt at se andelen af mindreårige ofre. I figur 6.1 ses alderen for drenge og piger til og med 19 år. Andelen af unge, der har været udsat for trusler på livet, var i perioden 2011-2020 på 16-18 pct.²⁶ Omtrent lige mange drenge og piger har været den udsatte part, hvilket også gælder for kønsfordelingen fra 20 år og opefter.

Figur 6.1 Fordelingen af ofre for trusler på livet efter alder og køn

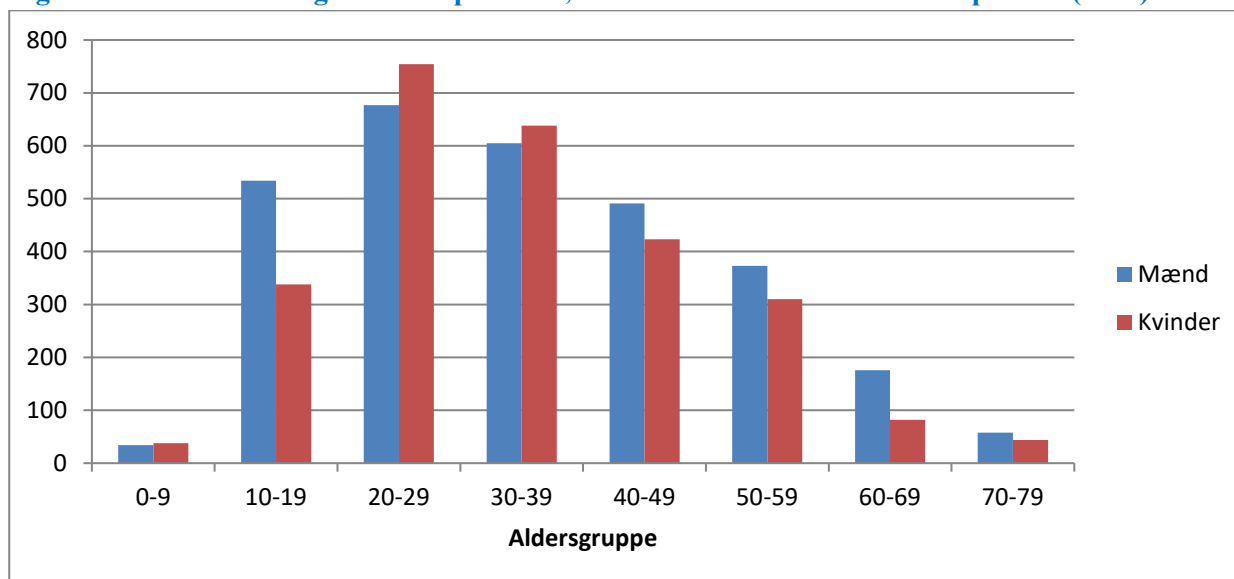

Kilde: Danmarks Statistik

²⁶ Polsas-data indeholder også alderen på de forurettede. Det viser sig, at 11 pct. af disse i perioden 2015-2020 var mindreårige. De fleste var 12 år eller ældre, men der findes også yngre ofre, endda helt ned til babyer (hvilket også fremgår af figur 6.2).

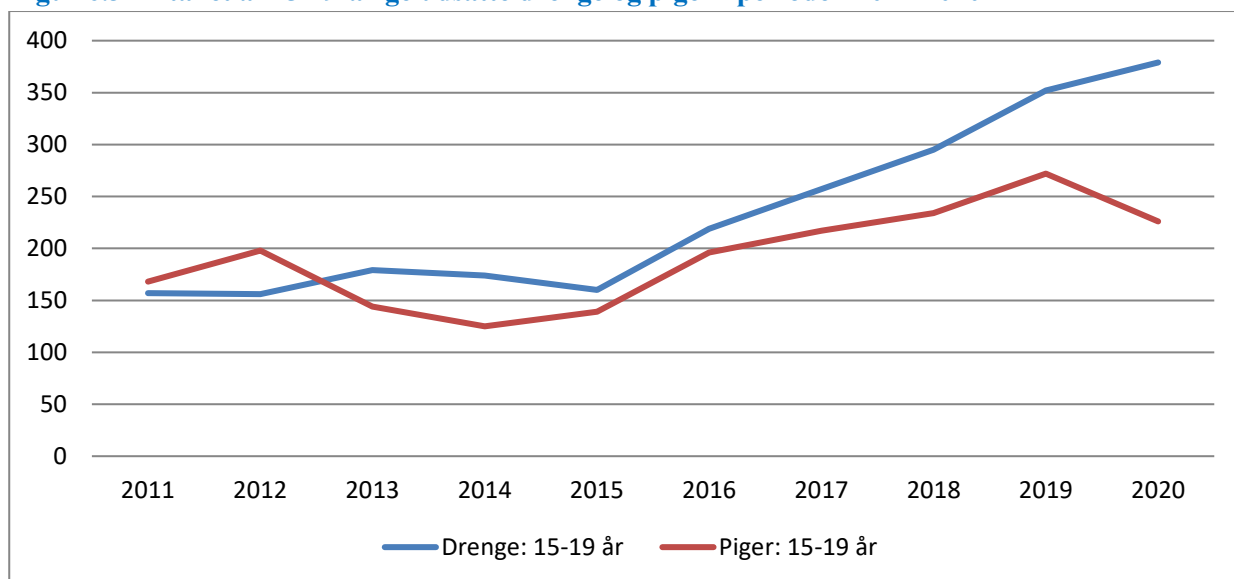
Figur 6.2 illustrerer aldersfordelingen i 2020 og viser, at mænd og kvinder i aldersgruppen 20-29 år var dem, der var mest udsatte for trusler på livet. Derefter falder udsathedet med alderen. Aldersgruppen 10-19 år var mindre udsat end gruppen på 20-29 år, hvilket primært skyldes de 10-14-årige. For mænd lå aldersgrupperne 15-19, 20-24 og 25-29 år på nogenlunde det samme niveau. For kvinder var der dog en forskel: 15-19-årige kvinder var væsentligt mindre udsatte end mændene (226 versus 379 anmeldelser). Denne forskel eksisterede ikke i starten af perioden 2011-2020 og opstod først i de sidste par år, samtidig med at antallet af anmeldelser begyndte at stige (se figur 6.3).

Figur 6.2 Aldersfordelingen blandt personer, der har været udsat for trusler på livet (2020)

Kilde: Danmarks Statistik

Figur 6.3 Antallet af 15-19-årige udsatte drenge og piger i perioden 2011-2020

Kilde: Danmarks Statistik

Polsas-oplysninger

Polsas-data giver mulighed for at nå et spadestik dybere i offerprofilen. I perioden 2015-2020 havde 85 pct. af ofrene dansk nationalitet,²⁷ mens de fleste med en anden nationalitet stammede fra Mellemøsten eller Europa. Denne fordeling har været stabil i perioden 2015-2020.

I næsten 90 pct. af alle anmeldelser var der tale om en enkelt forurettet, mens der i de fleste af resten var to. Kun sjældent fandtes der tre eller flere (registrerede) forurettede, men det forekommer dog i ca. 100 sager om året.

I perioden 2015-2020 blev 28.233 personer registreret som ofre for trusler på livet. Den samme person kan være blevet registreret som offer i flere omgang. Det viser sig, at det drejer sig om i alt 23.471 unikke personer. Det store flertal (20.798 personer; 89 pct.) blev kun én gang i perioden 2015-2020 registreret som forurettede, men 2.673 personer optrådte to (1.953 personer) eller flere gange (720 personer).

Offerundersøgelsen

Danmarks Statistiks og Polsas data er baseret på anmeldte trusler, og det er uvist, hvorvidt anmeldelserne er repræsentative for alle trusler på livet. Offerundersøgelsen indeholder oplysninger om respondenter, der har været udsat for trusler. Det er vigtigt at bemærke, at afgrænsningen af trusler i offerundersøgelsen ikke er identisk med straffelovens § 266.²⁸

Offerundersøgelsen viser, at 16-24-årige er den mest udsatte aldersgruppe. Dette stemmer dog ikke overens med oplysningerne fra Danmarks Statistik, i hvilke de 16-24-årige har samme udsathed som de 25-39-årige. Dette peger i retning af, at anmeldelsestilbøjeligheden er mindre blandt 16-24-årige end hos andre aldersgrupper.²⁹ Begge datakilder peger på, at udsatheden er lavere for 40-74-årige. Undersøgelsen viser også, at mænd har en større risiko end kvinder, om end forskellen ikke er ret stor. Dette svarer udmærket til anmeldelsesdata.³⁰

Offerundersøgelsen indeholder endvidere oplysninger om uddannelsesniveau. Det er svært at tolke disse resultater ud fra en enkelt tabel, eftersom uddannelsesniveaut hænger sammen med alderen. Herudover svinger resultaterne ret meget fra år til år. En anden oplysning om trusselsudsatte, der dog kun findes for årene 2019 og 2020, handler om indkomst ([ækvivaleret disponibel indkomst](#)). For

²⁷ Dette er i tråd med den danske befolkningssammensætning. Ifølge [Danmarks Statistik](#) er 86 pct. af indbyggerne i Danmark af dansk oprindelse.

²⁸ I årene 2011-2018 tilkendegav en tredjedel af de respondenter, der havde været udsat for trusler, at disse var arbejdsrelaterede. En stor del af truslerne hører formentlig hjemme under straffelovens § 119.

²⁹ Det faktum, at der er blandt respondenterne er personer, som har været udsatte i forbindelse deres arbejde (muligvis § 119-sager), betyder, at anmeldelsestilbøjeligheden blandt 16-24-årige er markant lavere. Det er nemlig sandsynligvis ikke denne aldersgruppe, der ret ofte udsættes for arbejdsrelaterede trusler.

³⁰ Også anmeldelsesstatistikken i Sverige viser dette resultat.

begge år gælder det, at udsathededen falder, når indkomstniveauet stiger. Udsathededen er således dobbelt så høj for de indkomstmæssigt laveste 25 pct. af respondenterne som for de øverste 25 pct.³¹

6.2 Gerningspersonprofil

Danmarks Statistik har kun oplysninger om gerningspersonen, når der er sket en fældende afgørelse³² (tiltalte betragtes som skyldig), og når en trussel på livet har været hovedforholdet. For at kunne tegne en gerningspersonprofil tages derfor i stedet udgangspunkt i Polsas-data, som omfatter både sigtede og dem, der er fundet skyldige. Tabel 6.1 viser, i overensstemmelse med resultaterne fra kapitel 5, at færre er blevet fundet skyldige med årene.

Tabel 6.1 Antallet af sigtede og skyldige i trusler på livet i perioden 2015-2020

	Sigtede	Skyldige	Pct. skyldige
2015	2.226	1.444	65 %
2016	2.688	1.672	62 %
2017	2.813	1.627	58 %
2018	3.261	1.869	57 %
2019	3.239	1.858	57 %
2020	2.801	1.510	54 %

Kilde: Polsas-data

I perioden 2015-2020 blev der i alt rejst 17.028 sigtelser for trusler på livet. En gerningsperson kan dog blive sigtet flere gange, og tallet omfatter derfor kun 11.627 unikke sigtede. Tabel 6.2 viser fordelingen. 2.564 personer er blevet sigtet for to eller flere forhold. For 1.168 af disse personer faldt sigtelsen ikke i det samme år. Om det betyder, at der er tale om en varig konflikt med den samme modpart eller om flere uafhængige begivenheder kan ikke fastslås med de tilgængelige data. Set i lyset af andre oplysninger må vi dog antage, at en (hel) del af disse sigtelser handler om en varig konflikt.

Tabel 6.2 Antallet af gange den samme person blev sigtet for trusler på livet i perioden 2015-2020

	Samme år	Perioden	I alt	Pct.
1 gang	9.063		9.063	78 %
2 gange	916	646	1.562	13 %
3-5 gange	387	424	811	7 %
6-10 gange	61	80	141	1 %
> 10 gange	32	18	50	-
I alt	10.459	1.168	11.627	100 %

Kilde: Polsas-data

³¹ Dette resultat bekræftes af registerdata (se Andrade, Casier og Skov, 2020, s. 92)

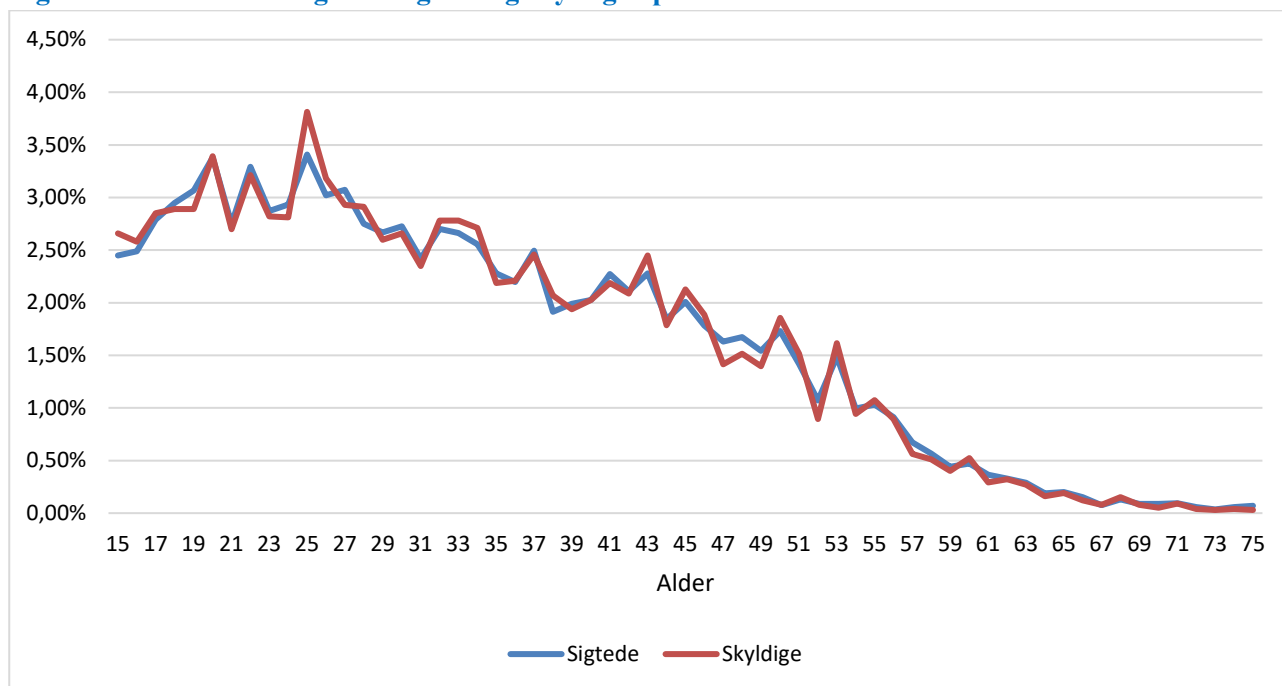
³² Hvis der er sket påtaleopgivelse (retsplejelovens § 721) eller frifindelse, er der ikke tale om en fældende afgørelse.

Påfaldende nok er 856 individer registreret som både gerningspersoner og forurettede i forbindelse med trusler på livet. Den samme person er altså den ene gang blevet udsat for en trussel og har en anden gang selv truet nogen på livet. Disse 856 personer var i perioden 2015-2020 involveret i 2.359 anmeldelser. Ved 98 af disse anmeldelser er de samme mennesker registreret som både gerningspersoner og forurettede. I den ene sag truer person A person B, mens rollerne i den næste sag er byttet om. I alt findes der 39 af disse par.

Køn og alder

Langt de fleste gerningspersoner, både sigtede og skyldige, var mænd. Kvindernes andel var kun ca. 8 pct. Dette gjaldt for alle årene i perioden 2015-2020. Andelen af sigtede/skyldige faldt med årene (se figur 6.4), og der er stort set ingen forskel på, om man tager afsæt i sigtelser eller fældende afgørelser.³³

Figur 6.4 Aldersfordelingen af sigtede og skyldige i perioden 2015-2020

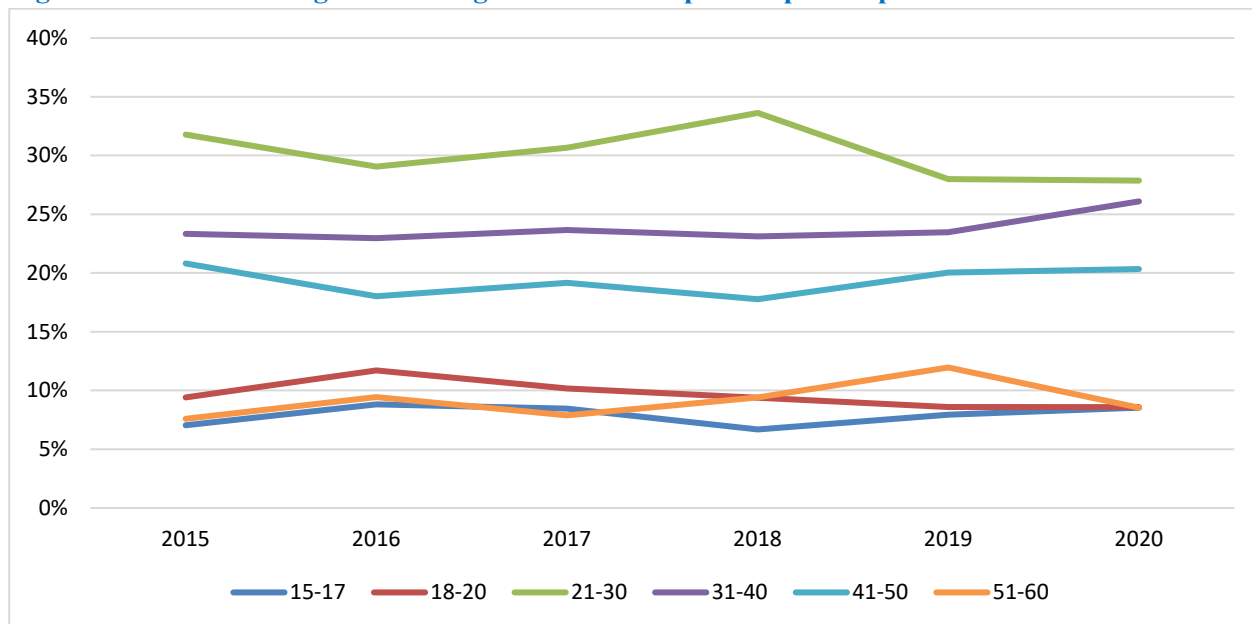

Kilde: Polsas-data

³³ Aldersfordelingen i figuren ligner aldersfordelingen blandt ofre (se figur 6.2). En nærmere analyse af forurettedes og sigtedes alder i forhold til hinanden viser, at de i ca. halvdelen af sagerne var jævnaldrende, når forurettede var under 30 år gammel. Denne andel falder med alderen. Når offeret er 30-39 år gammelt, er 38 pct. af de sigtede i samme aldersgruppe, ved 40-49 år er andelen 32 pct., ved 50-59 år 23 pct., og når offeret er 60 år eller ældre, er kun 12 pct. af de sigtede i samme aldersklasse.

Et nærmere blik pr. år (se figur 6.5) viser et mindre udsving, men det overordnede billede er, at der ikke er sket en bemærkelsesværdig ændring i aldersfordelingen blandt de sigtede.³⁴

Figur 6.5 Aldersfordelingen blandt sigtede for trusler på livet pr. år i perioden 2015-2020

Kilde: Polsas-data

Nationalt tilhørsforhold

Politiet registrerer en sigtets tilhørsforhold til Danmark (se også fodnote 5). I perioden 2015-2020 var knap 80 pct. af de sigtede danskere, mens fastboende udlændinge tegnede sig for ca. 17 pct. De øvrige grupper (fra Grønland, Færøerne, illegale og asylansøgere) fylder næsten ikke i statistikken. Denne fordeling var ret stabil i hele perioden.³⁵ Ikke overraskende er det de store indvandrergrupper, der hyppigst er repræsenteret blandt de fastboende udlændinge. Tyrkere topper listen over sigtede, men udgør ifølge Danmarks Statistik også den største indvandrergruppe.

Mentale forhold

Waaben (1962, s. 204-205) beretter om de skyldigdomtes mentale tilstande. For 69 af de 100 dømtes vedkommende forelå der brugbare lægelige oplysninger. 49 af disse var diagnosticeret med en psykisk lidelse,³⁶ og for 6 af dem gjaldt det, at spiritusmisbrug var det eneste afvigende træk. Tiden har dog forandret sig, og der foreligger nu færre mentalundersøgelser end i 1950'erne. Vi har heller ikke

³⁴ Det bemærkes, at linjerne for 15-17-årige og 18-20-årige ligger på et visuelt lavt niveau. Dette skyldes det faktum, at hver af disse aldersgrupper kun omfatter tre år, mens de andre aldersgrupper omfatter ti år. Figuren har kun til formål at vise udviklingen over tid. I figur 6.4 ses det reelle billede af aldersfordelingen.

³⁵ I perioden 2016-2018 blev der registreret dobbelt så mange asylansøgere som sigtede som i de øvrige år (sikkert som følge af den store asyltilstrømning i 2016), men antalsmæssigt har det ingen betydning.

³⁶ I det daværende sprog: sindssyg (13), åndssvag (1), sinke (1), psykopat (11), psykopatisk præget (15) og neurose, uligevægt (18).

haft adgang til denne type af oplysninger.³⁷ I Polsas registrerer politiet dog – i søgenøglerne – hvorvidt en person er psykisk uligevægtig. Det drejer sig ikke om en lægelig vurdering og er heller ikke et registreringskrav. Vi må derfor antage, at denne søgenøgle udfyldes, hvis politiet er bekendt med, at den formodede gerningsperson er psykisk uligevægtig, f.eks. fordi vedkommende bor på bosted for psykisk syge.

Nykøbing-Falster: Truede folk i området og filmede dem med mobiltelefon

En 51-årig mand fra Taastrup var tilsyneladende psykisk ude af balance, da han lørdag klokken 18.48 truede flere folk med en knivlignende genstand i området ved Pandebjergvej i Nykøbing. Den 51-årige blev anholdt og sigtet for trusler. Da politiet undersøgte mandens taske, fandt de en skruetrækker og en hammer.

Kilde: Politiets døgnrapport, publiceret på politi.dk

I 6,7 pct. af anmeldelserne i perioden 2018-2020 er det blevet registreret, at gerningspersonen er psykisk uligevægtig; et tal, der stiger til 8,4 pct. ved anmeldelser med sigtelse. Politikredsen Sydsjælland og Lolland-Falster adskiller sig markant fra de andre politikredse. I 16,3 pct. af anmeldelserne (og 18,0 pct. af anmeldelserne med sigtelse) er det blevet registreret, at gerningspersonen er psykisk uligevægtig. Dette kan tolkes på to måder: Enten som et tegn på, at andelen af psykisk uligevægtige her er betydeligt større end på landsplan, eller også at man i denne politikreds har en anden praksis, når man udfylder søgenøglerne (se også afsnit 6.3).

I offerundersøgelsen (Pedersen et al., 2020, s. 75) blev respondenterne udspurgt om mulige årsager til volden. I perioden 2008-2019 svarede 24 pct. af respondenterne, at gerningspersonen efter deres mening var psykisk syg eller ude af kontrol. I en undersøgelse af drab i Danmark (Møller, 2020, s. 16) vurderedes 75 pct. af gerningspersonerne som psykisk syge, mentalt retarderede eller mangelfuldt udviklede.³⁸

Konklusionen må være, at en del af de personer, som truer nogen på livet, er psykisk uligevægtige, men at det med de tilgængelige data ikke er muligt at komme med et bud på, hvor stor andelen er. Warren, Ogloff & Mullen (2013, s. 329) konkluderer – med afsæt i en studie af 128 mænd, der har fremsæt trusler på livet – at: ”A pattern of psychological dysfunction emerged among threateners

³⁷ I en rapport om foranstaltningsdomme i 2020 fra Justitsministeriets forskningskontor oplyses det, at 44 psykisk syge personer fik en foranstaltningsdom for trusler (2021, s. 14). Det samme gjaldt for 10 mentalt retarderede (2021, s. 16) og 6 mangelfuldt udviklede personer (2021, s. 17).

³⁸ I mentalundersøgelser foretages en vurdering af, om tiltalte er omfattet af straffelovens § 16 eller § 69. Personer, der omfattes af § 16, vurderes på gerningstidspunktet som utilregnelige på grund af psykisk sygdom eller mental retardering. 24 pct. af gerningspersonerne falder i denne kategori. § 69 angår bl.a. personer med en udtalt personlighedsforstyrrelse, svagtbegavede samt personer med følgevirkninger fra alkohol- eller stofmisbrug. Disse betegnes i denne rapport som mangelfuldt udviklede. 51 pct. af gerningspersonerne falder i denne kategori.

with and without diagnosed mental disorders. This pattern was characterized as a suspicious interpersonal style, self-alienation and pessimism. Verbal skill deficits further complicated the clinical picture for many.”

Betinget dom for trusler på livet

Det var en dybt tragisk menneskeskæbne, der i tirsdags blev forelagt for en domsmandsret i Fjerritslev, hvor en 36-årig kvinde fra Brovsts opland var tiltalt for trusler på livet mod en kvinde i Brovst. Af det i retten oplyste fremgik, at kvinden igennem flere år har levet på livets skyggesider. Hun er enlig mor til to børn og har været på kontanthjælp siden 1999. På grund af alkoholmisbrug var børnene anbragt i pleje udenfor hjemmet, mens tiltalte i efteråret 2005 var i behandling på Foldbjergcentret. I februar i år afbrød hun selv behandlingen og tog hjem til sin lejlighed, men den tomme lejlighed med billeder og minder om børnene vakte så dybe følelser hos kvinden, at hun straks startede en periode med massivt alkoholforbrug. Nogle dage senere fik hun en bekendt til at køre sig til Brovst for at opsøge en kvinde, der havde været kæreste med hendes eksmand. Af forklaringen i retten fremgik, at tiltalte havde opsøgt kvinden på dennes bopæl, angiveligt for at snakke med hende for helt at udglatte nogle tidligere kontroverser. Ud over at være inspireret af filmen “Blinkende lygter” kunne hun ikke give nogen forklaring på, hvorfor han havde medbragt en legetøjspistol. Da hun kom ind i kvindens stue, blev hun straks bedt om at gå. Tiltalte havde derefter spurgt, om at de ikke kunne ryge en fredspibe (hash), men hun blev igen bedt om at gå. Tiltalte havde i stedet bedt om en klump hash, men da det også blev nægtet, trak hun legetøjspistolen frem og rettede den mod forulempedes tinding og fremsat truslen: Så kan du blive skudt. En bekendt til den forulempede, der var på besøg, greb ind. Pistolen faldt ned i en sofa, og naboerne tilkaldte politiet. Tiltalte, der havde været meget beruset af brændevin og vodka, kunne ikke klart erindre episoden.

Kilde: [Nord Jyske](#)

6.3 Forholdet mellem gerningsperson og offer

I Waabens juridiske lærebog om strafferetten (2014, s. 252) påpeges det, at det ofte handler om personlige konflikter mellem mænd og kvinder, og at truslerne ofte fremsættes af berusede og/eller psykisk afvigende personer. Vestergaard (2018, s. 41) skriver, at det jævnligt handler om stridigheder i kuldsejlede ægteskaber.

Hverken Waaben eller Vestergaard henviser dog til en kilde. Muligvis baserer de sig på Waabens artikel *Den strafferetlige reaktion overfor truende personer*, publiceret i 1962. Artiklen indeholder bl.a. en gennemgang af 100 domme og 150 påtaleopgivelser i forbindelse med trusler på livet. Disse sager stammer fra perioden 1956-1961, og truslen var ofte et udslag af en (varig eller episodisk) konflikt mellem mand og kvinde; i 56 pct. af de pådømte og 67 pct. af de sluttede sager handlede det om en sådan konflikt. I de øvrige sager var truslerne rettet mod forældre, naboer, arbejdsgivere/kammerater eller offentligt ansatte. Kun i meget få sager (7 pct. af de pådømte og 5 pct. af de afsluttede) var truslerne rettet mod en ukendt person.

Den svenske kriminalstatistik giver et indblik i forholdet mellem offeret og gerningspersonen. Statistikken viser (se tabel 6.1), at ved to tredjedele af de anmeldte trusler (hvor den udsatte part er en

voksen person) havde offeret og gerningspersonen kendskab til hinanden i forvejen. Denne tendens er endnu mere fremherskende, når det er en kvinde, der udsættes for trusler. Der er også forskelle mellem mænd og kvinder med hensyn til bekendtskabets karakter. Kvinder udsættes oftere for trusler af deres partner eller familie end mænd.

Tabel 6.1 Forholdet mellem udsatte og gerningspersoner i Sverige (kun voksne udsatte; 2020)

	Mænd		Kvinder		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Parforhold	1.207	6 %	8.019	38 %	9.226	22 %
Familie	1.599	8 %	2.323	11 %	3.922	9 %
Bekendtskab	7.777	37 %	5.427	26 %	13.204	32 %
Ukendte	10.348	49 %	5.098	24 %	15.446	37 %
I alt	20.931	100 %	20.867	100 %	41.798	100 %

Kilde: Brå (Anmällda brott)

I Danmark indgår forholdet mellem udsatte og gerningspersoner ikke i kriminalstatistikken, men det er en af de søgenøgler, som er tilgængelig i Polsas (se også afsnit 1.3.3). Der findes fire valgmuligheder: familie, bekendt/ven, arbejdsrelaterede eller ingen relation. Som tidligere påpeget er det ikke obligatorisk at udfylde disse søgenøgler, men der har de sidste par år været større fokus på emnet, og de anvendes derfor betydeligt oftere i 2019 og 2020 end i perioden 2015-2018. Hyppigheden af anvendelsen afhænger dog også af politikredsen. Dette fører til spørgsmålet om, hvordan resultaterne skal tolkes: Kan de sager, i hvilke der findes oplysninger, betragtes som repræsentative for alle sager? Svaret er ja; kendte sager anses for at være repræsentative.³⁹

Tabel 6.2 giver resultaterne. Det viser sig, at gerningspersonen og offeret i de fleste sager kender hinanden i forvejen, men antallet af sager, hvor gerningspersonen er ukendt for offeret, er steget siden Waabens undersøgelse. Sammenlignet med den svenske statistik er andelen af ukendte betydeligt mindre i Danmark.⁴⁰

³⁹ Baggrunden for denne antagelse er, at søgenøglen er udfyldt ved 82 pct. af anmeldelser i Sydsjællands og Lolland-Falsters Politikreds i 2020, samt at fordelingen af de fire svarmuligheder i denne kreds er næsten identisk med gennemsnittet for alle landets politikredse (hvor søgenøglen kun er udfyldt ved 44 pct. af alle anmeldelser). Det samme fænomen sås i 2019. Det betyder, at fordelingen er mere eller mindre den samme, uanset for hvilken del af anmeldelserne denne søgenøgle er udfyldt, og derfor er resultaterne tolkes som repræsentative.

⁴⁰ Det er ikke muligt at pege på en forklaring, men bundet muligvis i, hvordan man i Sverige definerer 'ukendte'. Spørgsmålet er, om det inkluderer 'ikke oplyst'. Det er nemlig iøjnefaldende, at forholdet mellem gerningsperson og offer er kendt ved *alle* anmeldelser i Sverige.

Tabel 6.2 Forholdet mellem udsatte og gerningspersoner i Danmark (2019 og 2020)

	2019		2020	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Familie	971	44 %	1.051	43 %
Bekendt/ven	656	30 %	780	32 %
Arbejdsrelaterede	170	8 %	160	7%
Ingen relation	387	18 %	438	18 %
I alt	2.184	100 %	2.429	100 %
Ikke udfyldt	3.193		3.103	

Kilde: Polsas-data

Søgenøglerne har de tre niveauer A, B og C. Niveau A angiver emnet (her: relationer). Niveau B er firedelingen (tabel 6.2), mens niveau C giver en mere nøjagtig beskrivelse af relationen (se også afsnit 1.3.3). I kategorien familie er fordelingen således:

- 70 pct. – nuværende eller tidligere parforhold
- 15 pct. – barn trues af en forælder eller omvendt
- 5 pct. – barn trues af en bror eller søster
- 10 pct. – trussel fra et andet familiemedlem.

Jeg smadrer dit knæ

I retssal 4.4 i Lyngby Byret er en mandlig førtidspensionist, 60, tiltalt for at have fremkaldt alvorlig frygt for helbredet hos en 75-årig mand, efter han har fremsendt trusler via to sms'er. T er ifølge anklageskriftet tiltalt for at have overtrådt straffelovens paragraf 266 ved i to tilfælde at have sendt trusler via sms, der har »fremkaldt alvorlig frygt for eget liv, helbred eller velfærd« hos J. »Er J en person, du kender godt,« spørger anklageren. »Han har været min stedfar i 35 år. Vi har haft meget med hinanden at gøre,« svarer T. Ifølge T, var det J og J's nye kone, A, der begyndte med at true ham, hvorefter T anmeldte episoden til politiet, der ikke ville gøre noget. »Det hele starter med, at min mor dør, og J nægter at betale noget til min mors begravelse. Og han holder op med at betale det tandlån, som jeg har kautioneret for. Han bedrog min mor, og J's nye kone, A, flyttede ind ugen efter.« Forsvareren spørger J, om han er klar over, hvorfor T er så sur, at han synes det er nødvendigt at true med vold. »Det er jo, fordi vi har nogle uoverensstemmelser med nogle penge,« siger J, men når forsvareren spørger J, om han synes, han skylder T penge, er J's svar »nej«. »Thi kendes for ret. T skal straffes med fængsel i ti dage. Straffen skal ikke fuldbyrdes, hvis T overholder følgende betingelser: T må ikke begå noget strafbart i en prøvetid på et år.«

Kilde: [Information](#)

Kategorien bekendt/ven opdeles ikke yderligere. Når det handler om en arbejdsrelation, er en ansat i 82 pct. af sagerne den forurettede part og i 18 pct. gerningspersonen.⁴¹

⁴¹ En del af disse sager handler om trusler mod offentligt ansatte. Disse sager er blevet journaliseret som trusler på livet (§ 266), men burde være registreret som § 119-sager.

Hvis forhåndskendskabet mellem den forurettede og gerningspersonen sammenlignes med voldsepisoder (med afsæt i offerundersøgelsen; se Pedersen et al., 2020, s. 69), kan man konstatere en betydelig forskel. Mens den forurettede i ca. 80 pct. af trusselssagerne kender gerningspersonen, gælder det for kun en tredjedel af volds ofre.⁴²

6.4 Opsummering

Anmeldte trusler på livet er i næsten halvdelen af alle tilfælde familierelaterede. Ofte er der tale om nuværende eller tidligere kærester eller ægtefæller, men det kan også dreje sig om forældre/børn, andre familiemedlemmer eller børn/børn indbyrdes. En betydelig del af de anmeldte trusler er rettet mod en bekendt/ven, mens kun en mindre del går ud over en fremmed.

Udsatte og sigtede ligner til dels hinanden i forhold til aldersfordeling. I de yngre aldersgrupper er offer og gerningsperson jævnaldrende i ca. halvdelen af de anmeldte sager. Noget andet gælder for køn; kønsfordelingen blandt ofre er nogenlunde ligelig, men over 90 pct. af de sigtede er mænd. En del af gerningspersonerne er psykisk uligevægtige.

Ud fra de kendte karakteristika ved ofre og gerningspersoner er der ikke tegn på, at offerprofilen og/eller gerningspersonprofilen har ændret sig væsentligt i perioden 2011-2020.

⁴² Jf. bilagstabel 5.14 (Pedersen et al., 2020, s. 197) kender 34 pct. af ofre volds gerningspersonen. For 12 pct. handler det om en familierelation: 4 pct. nuværende ægtefælle/samlever, 7 pct. tidligere ægtefælle/samlever og 1 pct. anden familie.

7 Kontekst og fremgangsmåde

I dette kapitel ses der nærmere på konteksten ved trusler på livet. Hertil benyttes i et vist omfang Polsas-søgenøgler. Her kan det registreres, om truslen er rocker/banderelateret, om der er tale om en hadforbrydelse, æresforbrydelse eller stalking, og om gerningspersonen var påvirket (alkohol og/eller stoffer) på gerningstidspunktet. Oplysninger på basis af søgenøglerne giver ikke indsigt i fænomenets omfang, men må tolkes som en undergrænse af forekomsten (se også fodnote 9 på s. 11). Det viser sig, at anvendelsesfrekvensen af disse søgenøgler er forskellig fra kreds til kreds. Hvis vi ser bort fra rocker/banderelaterede trusler (som formentligt er mere geografisk opdelt), giver kredse med en forholdsvis hyppigere anvendelse af en bestemt søgenøgler formentlig bedre indblik i det reelle omfang af fænomenet. Derfor nævnes i de efterfølgende afsnit politikredse, der adskiller sig fra de andre kredse. Ikke for at sige, at fænomenet forekommer mere i disse kredse, men for at understrege, at det reelle niveau, også i andre kredse, formentligt ligger højere end det, gennemsnittet indikerer.

Konteksten belyses også ud fra sagskomplekset. Når en person er sigtet for en trussel på livet, og episoden har givet anledning til flere sigtelser, fremgår det af sagskomplekset. Hvis en mand f.eks. slår sin kæreste og siger 'næste gang slår jeg dig ihjel', kan han blive sigtet for både vold (§ 244) og trussel på livet (§ 266). I sagskomplekset kan vi dermed se, at der også er en sigtelse for vold. For at kunne være sikre på, at der er tale om den samme hændelse, er gerningsdatoen blevet kontrolleret.

Trusler kan fremsættes på flere måder. Det kan ske verbalt (på stedet, pr. telefon eller pr. lydfil), med en bevægelse (f.eks. en bevægelse med hånden langs halsen), med et våben (kniv, skydevåben eller en anden genstand, der kan anvendes som våben) eller skriftligt (brev, sms, chat, sociale medier, kommentarfelt osv.). Ved hjælp af oplysninger i Polsas samt eksterne kilder har vi forsøgt at få et vist indblik i fremgangsmåden.

7.1 Kontekst (Polsas-søgenøgler)

Relateret til bande/rockermiljø⁴³

Ifølge Polsas-oplysninger (søgenøgler) var 1 pct. af alle anmeldelser i perioden 2016-2020 relaterede til bande/rockermiljøet.⁴⁴ De fleste fandt sted i Københavns Politikreds (72 af 252 anmeldelser) efterfulgt af Sydsjælland og Lolland-Falsters Politikreds (50 anmeldelser).

⁴³ Der henvises til [Bander og rockere i tal](#) for et overblik over bande- og rockerrelateret kriminalitet.

⁴⁴ År for år var antallet af anmeldelser med en bande/rockerforbindelse henholdsvis 44 i 2016, 46 i 2017, 45 i 2018, 59 i 2019) og 58 i 2020.

3 personer fra bandemiljøet dømt for trusler med våben

3 personer med tilknytning til Black Army er den 19. januar 2018 idømt fængsel i henholdsvis 2½, 2½ og 3 år. De var på domstidspunktet 18, 20 og 21 år. De blev alle dømt for i forening den 14. oktober 2017 at have fremsat trusler med et oversavet jagtgevær og patroner, idet de havde truet personer i en kiosk i Herning ved at råbe ”jeg dræber jer alle sammen”, ”jeg skyder dig i hovedet”, ”vi er Black Army, vi styrer Herning” og ” jeg slår jer alle sammen ihjel, arabere, syrere og somalier” eller lignende. De havde også sat en patron hårdt mod en af de tilstedeværendes pande og sat 3 eller 4 patroner på et bord. Endvidere havde de peget med et medbragt oversavet jagtgevær mod de tilstedeværende. De blev desuden alle dømt for overtrædelse af våbenloven og straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1 ved at have haft det oversavede jagtgevær og patronerne i kiosken.

Kilde: Domstol.dk

Hadforbrydelse

Institut for Menneskerettigheder definerer en hadforbrydelse således: En forbrydelse, som er motive- ret af fordomme og had til offeret på grund af offerets tilhørsforhold til en bestemt gruppe. Det bunder ofte i offerets race eller etniske oprindelse, religion eller seksuelle orientering. Hadforbrydelser er selvstændigt kriminaliserede i [straffelovens § 266 b](#) (om hadefulde ytringer), men kan også være anledning til andre forbrydelser som vold og trusler på livet.

I offerundersøgelsen (Pedersen et al., 2020, s. 76-79) blev respondenterne spurgt om, i hvilket omfang volden efter deres mening var motiveret af enten racisme eller offerets (formodede) seksuelle orien- tering. 8 pct. svarede, at den helt sikkert var racistisk motiveret, mens 7 pct. tvivlede. Seksuel orien- tering er efter respondenternes opfattelse mindre hyppigt motivet (3 pct. bestemt, 4 pct. måske). Køns- identitet (indgik kun som spørgsmål i 2019) kan også være motivet for voldsepisoden (4 pct. bestemt, 6 pct. måske). Sammenlagt kan ca. 15 pct. af volden ifølge respondenterne betragtes som hadforbry- delser.

Ifølge Polsas-oplysninger (søgenøgler) kan 1 pct. af de anmeldte trusler på livet-sager opfattes som hadforbrydelser. Dette procenttal var stabilt i perioden 2016-2020. Der er dog forskelle mellem poli- tikredsene. Midt- og Vestjyllands Politi skiller sig tydeligt ud ved at betegne 2,7 pct. af anmeldelserne som hadforbrydelser.

Æresforbrydelse

En æresforbrydelse er ikke beskrevet i straffeloven⁴⁵, men politiet vurderer anmeldelserne og ser på, om det handler om kulturelt betingede normer og æresbegreber. I en [artikel fra TV2](#) berettes der om

⁴⁵ Straffelovens [§ 245a](#) og [§ 260](#) betragtes dog som (delvist) æresrelaterede bestemmelser. § 260 stk. 2 om- handler tvangsægteskaber, § 260 stk. 3 ansigtstildækning, og § 245a omskæring af kvinder.

en stigning i antallet af anmeldelser, men også at der findes et stort mørketal. Ifølge Polsas-oplysninger (søgenøgler) kan 1 pct. af de anmeldte trussel på livet-sager opfattes som æresforbrydelser. Dette procenttal gælder kun for 2019 og 2020.⁴⁶

Stalking

I en [surveyundersøgelse](#) udført af Justitsministeriets forskningskontor (2018) sagde 2 pct. af respondenterne, at de inden for de seneste 12 måneder havde været udsat for stalking⁴⁷. I en tredjedel af tilfældene var stalkeren en ukendt person, hvilket omvendt betyder, at offeret i to tredjedele af episoderne kendte stalkeren (nær relation eller bekendt/ven) på forhånd.

Ifølge Polsas-oplysninger (søgenøgler) skal 2,5 pct. af alle trussel på livet-anmeldelser opfattes som stalking. Dette procenttal gælder kun for 2019 og 2020, mens andelen i 2018 var nede på 1,2 pct. Også her er det spørgsmålet, hvorvidt antallet af stalkingsager med trusler på livet rent faktisk er steget, eller om der er tale om en bedre registrering fra politiets side. Der er bemærkelsesværdige forskelle mellem politikredsene. I årene 2019 og 2020 angav Syd- og Sønderjyllands Politi, at de betragtede hele 6,9 pct. af anmeldelserne som en form for stalking. Også Sydøstjyllands Politi skiller sig ud, her med en andel på 4,6 pct.

Alkohol- og/eller stofpåvirkning

Waabens 60 år gamle undersøgelse viste, at mange sigtede og dømte var spirituspåvirkede, når de fremsatte en trussel på livet. Waaben beretter, at 53 pct. af de dømte var under indflydelse på gerningstidspunktet, og at det skal betragtes som et minimumstal, eftersom der i enkelte sager manglede dokumentation (Waaben, 1962, s. 201). Han peger på, at trusler i kombination med vold viser en endnu højere påvirkningsandel. Christiansen (1960) fandt lignende tal for alkoholpåvirkning i voldsager.

Nu til dags er der stadig en stor sammenhæng mellem vold og alkohol. Offerundersøgelsen (Pedersen et al., 2020, s. 74) viste, at 40 pct. af gerningspersonerne i 2019 var alkoholpåvirkede. Dette gjaldt i øvrigt ikke kun gerningspersonerne; også en tredjedel af ofrene tilkendegav, at de havde drukket alkohol, dog i mindre omfang. Men alkohol er ikke længere det eneste rusmiddel, der kan spille ind. Ifølge offerundersøgelsens respondenter var 25 pct. af alle gerningspersoner således påvirkede af narkotiske stoffer på gerningstidspunktet.

Der findes søgenøgler i Polsas, som kan give indblik i alkohol- og/eller narkopåvirkning i trussels- og voldsager. Denne søgenøgle udfyldes dog kun sporadisk. Det er således kun i 1 pct. af trussel på livet-anmeldelserne blevet registreret i søgenøglerne, at alkohol eller narko har haft en indflydelse.

⁴⁶ Om det tyder på, at der er tale om et nyt fænomen, eller om, at politiet først i 2019 begyndte at udfylde søgenøglerne mere hyppigt i forbindelse med æresforbrydelser, kan ikke siges med sikkerhed, men vi er tilbøjelige til at betragte det som et registreringsfænomen.

⁴⁷ Stalking defineres som ”at mennesker systematisk og vedvarende bliver forfulgt eller chikaneret af uønskede henvendelser fra en eller flere bestemte personer” (Forskningskontor 2018, s. 25).

7.2 Kontekst (sagskompleks)

Det er kun muligt at se, om der er tale om et sagskompleks, hvis en eller flere personer er blevet sigtet i sagen. Dermed kan det være, at et eller flere andre forhold i sagskomplekset handler om begivenheder, som ikke har en tydelig sammenhæng med trusselsforholdet. Vi har derfor kun udvalgt de forhold, der har samme gerningsdato som trusselsforholdet.⁴⁸

I perioden 2015-2020 var der 3.846 anmeldelser med sigtelse, som indgik i et sagskompleks. Det svarer til 27 pct. af alle anmeldelser med sigtelse; et procenttal, der er meget stabilt i alle årene i perioden 2015-2020.

Tabel 7.1 Forhold i sagskompleks

	Antal	Procent (N = 3.846)
Seksualforbrydelser	122	3,2 %
Voldsforbrydelser		
Vold og lignende mod offentlig myndighed	230	6,0 %
Manddrab (forsøg)	70	1,8 %
Vold (simpel og kvalificeret)	2.741	71,3 %
Vold/trusler mod vidner eller deres nærmeste	45	1,2 %
Psykisk vold	34	0,9 %
Ejendomsforbrydelser		
Brandstiftelse	29	0,8 %
Røveri	107	2,8 %
Hærværk	60	1,6 %
Andre straffelovsforbrydelser		
Ulovlig tvang	24	0,6 %
Frihedsberøvelse	40	1,0 %
Tilhold	20	0,5 %
Særlove		
Våbenlov	162	4,2 %
Færdselslov	10	0,3 %

Kilde: Polsas-data

⁴⁸ Et sagskompleks kan også indeholde flere trussel på livet-forhold. Det viser sig, at det i perioden 2015-2020 gjaldt for 1.527 anmeldelser. Disse sager er ikke selekteret, da gerningsdatoen stemmer ikke overens. Og fordi vi er interesseret i, om trussel på livet går hånd i hånd med andre lovovertrædelser.

Tabel 7.1 giver et overblik over de forhold, som indgår i et sagskompleks. I langt de fleste tilfælde er vold det andet forhold i sagskomplekset, men oversigten viser, at trusler på livet også kan optræde sammen med en række andre lovovertrædelser. Som regel er den anden forbrydelse beslægtet med en trussel på livet. Overtrædelse af våbenloven tyder formentlig på, at gerningspersonen har truet med et våben og derfor er blevet sigtet for både dette og en trussel på livet.

Vold og trussel på livet

Lørdag d. 24. juli kl. 02.28 blev en 16-årig dreng truet på livet med en køkkenkniv på Østergade i Rønne, da to unge gerningsmænd ville have narkotika. En 33-årig mand kom her løbende for at hjælpe, hvorefter de to gerningsmænd smed kniven og flygtede. Kniven blev udfundet af politiet. Senere samme nat på Theaterstræde i Allinge, fik politiet en anmeldelse at en 67-årig mand blev opsøgt af to mænd, der ville have narkotika. Da den 67-årig fortæller han intet narkotika havde, overfalder de to unge gerningsmænd ham med slag. Ved politiets efterforskning konstateredes det, at der var sammenfald mellem de to hændelser, og to unge mænd på 21 og 22 år blev fundet af politiet, sigtet og anholdt. Ved det efterfølgende grundlovsforhør blev de to mænd varetægtsfængslet til d. 20. august 2021.

Kilde: Politiets døgnrapport, publiceret på politi.dk

7.3 Fremgangsmåde

Waaben (1962, s. 201) påpeger, at langt de fleste trusler er verbale. Skriftlige trusler forekommer kun i 8 pct. af de sager, der er endt i retten, mens dette procenttal er 4 for sager, som er blevet opgivet. Trusler i form af en truende holdning eller med et våben (uden at sige noget) forekommer i 6 pct. af de pådømte sager og i 8 pct. af de sluttede.

Verbale trusler kan fremsættes på flere måder. Waaben skelner mellem ord udtalt ansigt til ansigt, ord udtalt telefonisk, ord plus skydevåben, ord plus kniv og ord plus greb. Telefoniske trusler er sjældne (2 pct. i pådømte og 3 pct. i sluttede sager). Gerningspersonen har ret ofte et våben. I halvdelen af de pådømte sager har der således været et våben inde i billedet. Dette gælder kun i 35 pct. af de sluttede sager, hvilket dog også er en betydelig andel.

Våben

Hvis vi tager udgangspunkt i sagskomplekset – hvor ofte er gerningspersonen også blevet sigtet for overtrædelse af våbenloven (4,2 pct.) – spiller våben en langt mindre rolle i forbindelse med trusler på livet end for 60 år siden. Selvom der i Danmark ofte er debat om våben – især knive – ser det ud til, at deres betydning er aftaget markant.

Trusselsbreve

Det forventes, at der i dag fremsættes flere skriftlige trusler på livet end for 60 år siden. Strand (2019) har studeret breve i rigspolitiets trusselarkiv. Arkivet blev oprettet i 1980 og kan betragtes som et udsnit af de breve, der afsendes i Danmark. Årligt gemmes omkring 40-50 trusselsbreve; et antal, der trods digitaliseringen af samfundet ikke er faldet med tiden. Strand (2019, s. 19-25) har set nærmere

på brevenes temaer. I begyndelsen af 1980'erne drejede de sig om røveritrusler, som ikke hører under § 266. Siden er der tilkommet andre temaer såsom trusler mod embedsmænd, politikere og offentlige institutioner. Disse trusler hører dog hjemme under § 119. Siden 1990'erne har en del breve fået karakter af hadforbrydelser mod herboende muslimer, ligesom Muhammedkrisen medførte en del trusselsbreve rettet mod Kurt Westergaard, JP/Politikens hus og diverse ministerier. De sidste temaer, som Strand identificerer, er nabo-trusler og banderelateret afpresning.

Trusler på nettet

Der er også et kapitel om trusler på de sociale medier (Strand, 2019, s. 26-30). Strand påpeger, at der er væsentlige forskelle mellem disse og traditionelle trusselsbreve. Ofte er der på de sociale medier tale om spontane indskydelser, og afsenderne er ikke nødvendigvis bevidste om, at de fremsætter trusler. ”Det er altså den hårfine balance mellem trusler, hypotetiske trusler, chikane og grov sprogbrug, der primært er blevet udvist på de sociale medier” (Strand, 2019, s. 29). Denne analyse bakkes op af en politichef, som i en telefonsamtale tilkendegiver, at trusler på nettet ofte ikke opfylder betingelserne i straffelovens § 266.

Politisk kommentator truet på livet

En af Ole Thiemers facebookvenner havde delt et opslag, hvor politisk kommentator og daværende S-kandidat til Folketinget David Trads havde skrevet om integration. ”Er der virkelig ikke nogen, der snart kan lukke munden på David Trads og hans politiske klamme løgne?” skrev vennen i sin deling, og Ole Thiemer kunne ikke dy sig for at svare. ”Jeg kan godt lukke munden på ham, hvis du lover at tage dig af mine børn og x koner de næste 12 år,” lød det i kommentarfeltet fra den dengang 56-årige kloakmester fra Glostrup. 12 års fængsel er den almindelige straf for drab i Danmark. Det lagde retten i Glostrup vægt på, da Ole Thiemers Facebook-kommentar blev skrevet ind i et anklageskrift imod ham. ”Min intention var bare at lave en joke. Jeg har jo ikke stået og banket på hans dør og sagt: ”Kom herud og jeg skyder dig.” Modsat var David Trads fra sit sæde glad for at nå en slutning i sagen. ”Det var en lettelse,” siger den politiske kommentator. ”Nu er der skabt præcedens for, at det ikke er omkostningsfrit at sige sådan noget i det offentlige rum. Alle kan gå til politiet og tvinge myndighederne til at tage denne her slags sager mere alvorligt,” siger David Trads.

Kilde: [Journalisten](#)

At der i perioden 2011-2020 er fremkommet flere internetrelaterede trusler er evident, men i hvilket omfang disse er ansvarlige for væksten i antallet af anmeldte trusler er et vigtigt spørgsmål. Som Strand (2019) bemærker, registrerer dansk politi ikke systematisk, hvorvidt der er tale om trusler på de sociale medier. Dertil kommer spørgsmålet om, hvordan internetrelateret defineres.

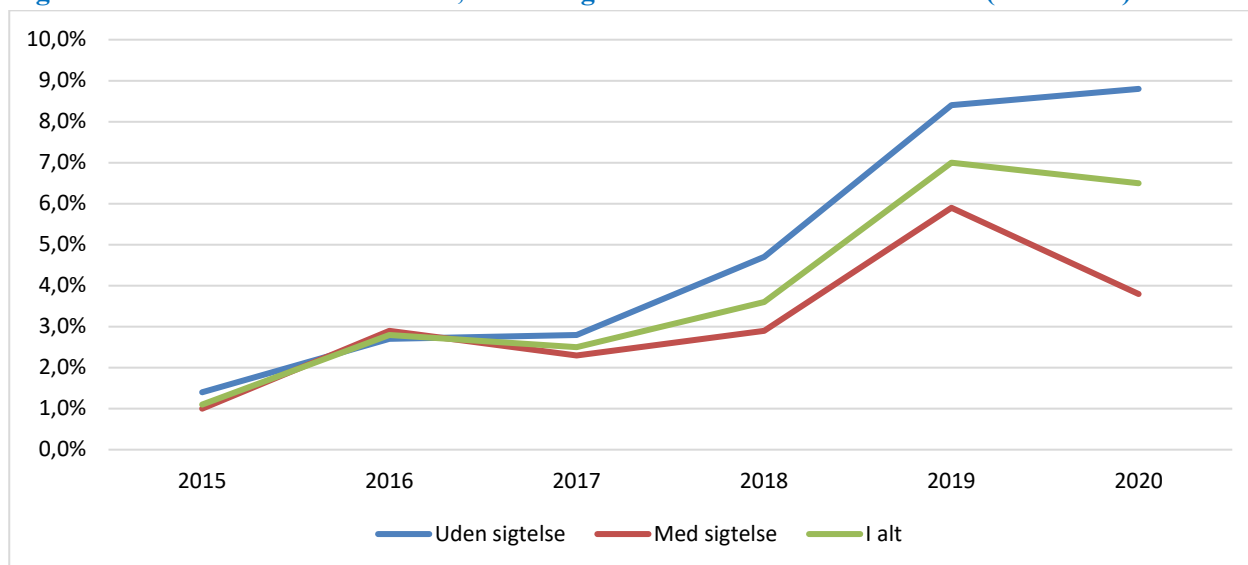
I Sverige har man siden 2016 registreret, hvorvidt truslerne er internetrelaterede.⁴⁹ Dette gjaldt i 2016 for 8 pct. af de anmeldte trusler; en andel, der i 2020 steg til 15 pct. (Brå, anmälda brott). Det er bemærkelsesværdigt, at andelen af internetrelaterede trusler mod piger ligger på et markant højere

⁴⁹ Vi mangler indblik i spørgsmålet om, hvornår en sag anses for at være internetrelateret, men antager, at der er tale om en trussel på de sociale medier eller i kommentarfeltet på et webbaseret forum.

niveau end mod andre typer af udsatte. Forskellen er dog blevet mindre med årene (21 pct. i 2016 og 28 pct. i 2020).

For at få indtryk af, hvor mange anmeldelser for trusler på livet der er internetrelaterede i Danmark, benyttes Polsas-søgenøgler (se også afsnit 1.3.3). Figur 7.1 viser resultatet. Spørgsmålet er dog, hvordan figuren skal fortolkes. Er der tale om en stor, reel stigning, eller er figuren blot udtryk for hyppigere anvendelse af disse søgenøgler? Umiddelbart er vi tilbøjelige til at pege på en kombination.

Figur 7.1 Procentdel af anmeldelser, der er registreret som internetrelaterede (2015-2020)

Kilde: Polsas-data (søgenøgler)

For at komme et svar nærmere har vi undersøgt udviklingen i de enkelte politikredse. Antagelsen er nemlig, at registreringspraksis ikke er ens i alle kredse. Af hensyn til overskueligheden er udviklingen visualiseret i to figurer – en for Vestdanmark og en for Østdanmark (Bornholm er på grund af det begrænsede antal anmeldelser ikke medtaget).

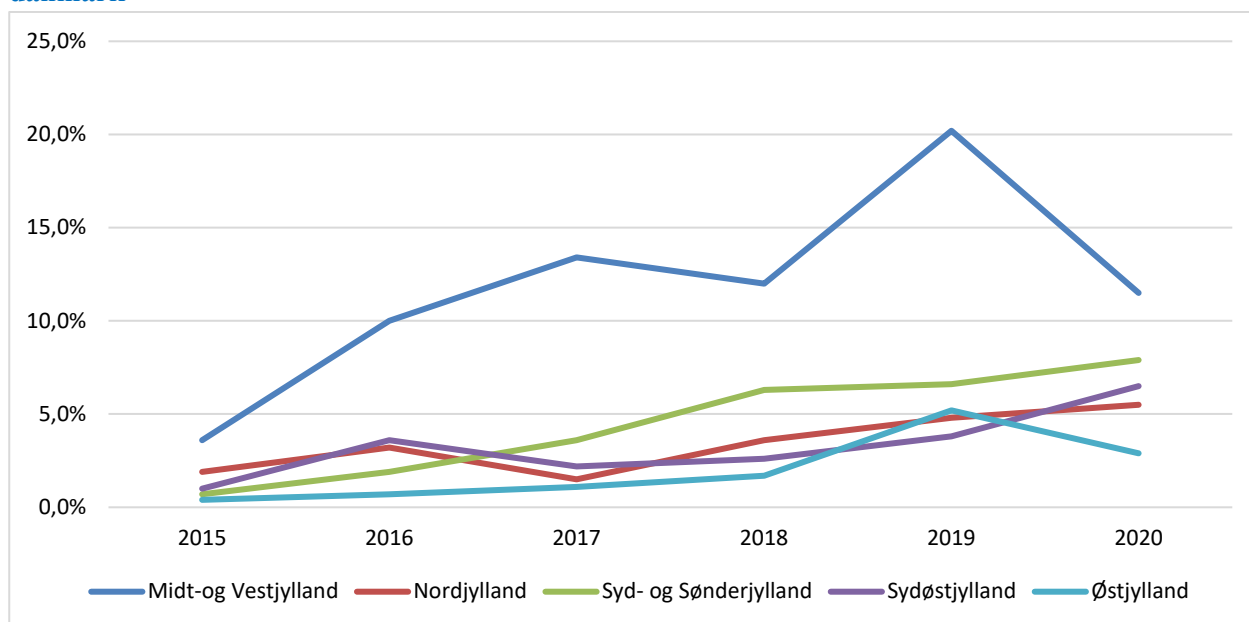
Figur 7.2 viser, at Midt- og Vestjyllands Politi adskiller sig markant fra de andre jyske politikredse. Andelen af internetrelaterede trusselsanmeldelser ligger således på et betydeligt højere niveau i denne kreds. Med de svenske tal in mente er det muligt, at det registrerede billede i denne politikreds er tæt på det virkelige billede.

Det er iøjnefaldende, at 2019-niveauet i Midt- og Vestjylland var på 20 pct. Det svarer til 90 anmeldelser, der er registreret som internetrelaterede. Et nærmere kig på disse anmeldelser afslører imidlertid, at hele 19 af anmeldelserne hidrørte fra den samme person (en mindreårig kvinde) og blev indgivet den samme dag. Gerningsdatoerne var dog forskellige, men befandt sig alle inden for en begrænset periode. Anmeldelserne er også registreret som hadforbrydelser. Det viser sig da også, at den sigtede gerningsperson var den samme mindreårige mand. Halvandet år senere blev disse 19 anmeldelser afgjort i retten, og manden modtog en betinget dom.

I et andet tilfælde har en ældre mand indgivet 7 internetrelaterede anmeldelser af trusler på livet. De to første stammer fra primo og medio 2019, mens de sidste fem har samme anmeldelsesdato. Ved 5 af de 7 anmeldelser var fem forskellige personer (fire mænd og én kvinde) blevet sigtet. Aldersmæssigt spændte disse fra begyndelsen af 30'erne til begyndelsen af 60'erne.

I alt tegnede disse to anmeldere sig for 26 af de 90 anmeldelser (29 pct.), og uden dem ville antallet af internetrelaterede anmeldelser i 2019 have nærmet sig niveauet fra de andre år. Dette illustrerer, at statistikken kan give tilfældige udsving på grund af enkelte personer.

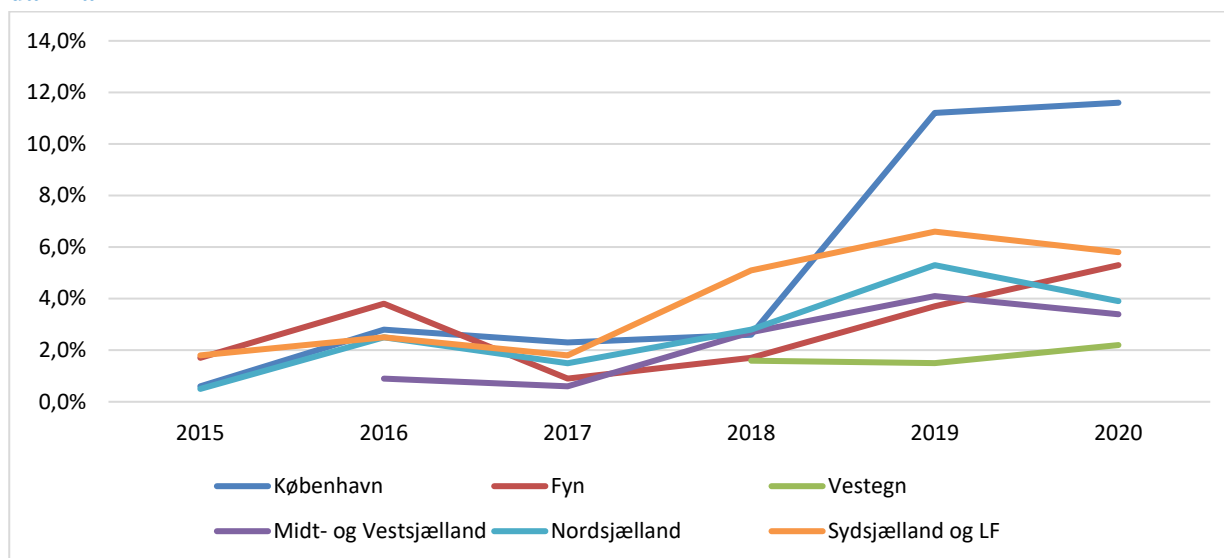
Figur 7.2 Procentdelen af anmeldelser, der er registreret som internetrelaterede i politikredse i Vest-danmark

Kilde: Polsas-data (søgenøgler)

Figur 7.3 viser to bemærkelsesværdige udviklinger. Den første drejer sig om Københavns Vestegns Politikreds. Her var internetrelaterede anmeldelser helt fraværende i 2015 og 2016 og lå i perioden 2018-2020 på et meget lavt niveau (2 pct.). Det tyder på, at søgenøglerne i forbindelse med virtuelle trusler først slet ikke og senere kun meget sparsomt er blevet benyttet i denne politikreds. Herved trækkes landsgennemsnittet ned. Den anden bemærkelsesværdige udvikling gælder Københavns Politi. I 2015 markeres kun få anmeldelser som internetrelaterede, og også årene 2016-2018 viste en meget beskedne andel (2-3 pct.). Omfanget steg imidlertid i 2019 og 2020 til godt 11 pct. En så markant stigning kan næppe kun skyldes virkeligheden.

Figur 7.3 Procentdelen af anmeldelser, der er registreret som internetrelaterede i politikredse i Øst-danmark

Kilde: Polsas-data (søgenøgler)

Dømt for at true ulve-dræber

63-årig mand fra Agerskov slipper for fængsel, men har fået en plet på sin straffeattest, efter at have truet manden, der skød en ulv ved Ulfborg i Vestjylland. De skal have samme tur. Sådan skrev en nu 63-årig mand fra Agerskov under en artikel med overskriften "Mourits skød ulven: Nu bliver han og sønnen truet", der tilbage i januar 2020 blev bragt på www.dr.dk og efterfølgende også offentliggjort på Facebook-siden "Stop hadet imod ulven". Kommentaren "De skal have samme tur" fra Agerskov var ifølge anklagemyndigheden en åbenlys trussel, og det har byretten i Sønderborg nu erklæret sig enig i. Her blev den 63-årige idømt 20 dages betinget fængsel for trusler mod ulvejægeren.

Kilde: [Jydske Vestkysten](https://www.dr.dk)

7.4 Opsummering

Med afsæt i de tilgængelige data kan der ikke drages nagelfaste konklusioner om konteksten og fremgangsmåden ved trusler på livet. Det er dog et faktum, at omkring en fjerdedel af alle anmeldelser er resultatet af en situation, hvor gerningspersonen også sigtes for en anden forbrydelse. Som regel handler det om vold, men også en bred vifte af andre forbrydelser kan gå hånd i hånd med trusler på livet.

En mindre del af anmeldelserne er enten bande/rockerrelaterede eller kan betragtes som en hadforbrydelse, æresforbrydelse eller stalking. Det præcise omfang er uklart, men vores umiddelbare bud er, at omkring 10 pct. af anmeldelserne kan relateres til et af disse fænomener.

Selvom vi ikke har data til at underbygge påstanden om, at mange af gerningspersonerne – og til dels de udsatte – har været påvirkede af alkohol og/eller stoffer, er vi ret overbeviste om, at det er tilfældet.

Som nævnt er trusler på livet i en del sager sammenkoblede med vold, og det er velkendt, at mange voldsudøvere er påvirkede på gerningstidspunktet.

De fleste trussel på livet-sager finder sted i den fysiske verden, men mange foregår dog på internettet. På basis af de tilgængelige data vover vi den påstand, at en del af den vækst i antallet af anmeldelser, der har fundet sted siden 2015, kan tilskrives virtuelle trusler. Der er ingen tegn på, at der blot er tale om en forskydning fra den fysiske til den virtuelle verden. Sociale medier og den til dels usunde debatkultur ser ud til at være en selvstændig anledning til flere trusselssager. Ud fra svenske data og data fra enkelte danske politikredse kan det skønnes, at omkring 15 pct. af alle anmeldelser handler om virtuelle trusler.

8 Konklusioner og perspektivering

I dette afsluttende kapitel giver vi et bud på, hvordan stigningen i antallet af anmeldte trusler på livet-sager bedst kan fortolkes. Derudover præsenteres en karakteristik af disse sager samt enkelte forslag til, hvor den forebyggende indsats bør ligge.

8.1 Forklaringer på fordoblingen i antallet af anmeldte trusler på livet

Stigningen i antallet af anmeldte trusler på livet begyndte i 2016. I 2020 var antallet af anmeldelser således næsten fordoblet i forhold til 2015. Anmeldelser af andre former for trusler og personfarlig kriminalitet steg også i denne periode og kan for en stor del forklares med en større anmeldelsestilbøjelighed samt ændringer i politiets registreringspraksis. Det er sandsynligt, at en stor del af eksplosionen i antallet af anmeldte trusler på livet også kan forklares med dette.

Denne antagelse styrkes af internationale data, som ikke viser en tilsvarende stigning. Det tyder på, at forklaringen på den danske fordobling ikke skal søges i samfundsmæssige ændringer. Også surveydata (offerundersøgelsen) peger i retning af, at stigningen i realiteten ikke er nær så stor, som antallet af anmeldelser indikerer, men at der er tale om en mindre stigning i størrelsesordenen 20-30 pct.

Analysen af anmeldelser, sigtelser og afgørelser for trusler på livet peger på bemærkelsesværdige ændringer i perioden 2015-2020:

- Stigningen i antallet af anmeldelser er større i Østdanmark end i Vestdanmark.
- Andelen af anmeldelser med sigtelse falder, især i Østdanmark.
- Andelen af fældende afgørelser falder.

Det tyder alt sammen på, at der er flere anmeldelser, som ikke lever op til betingelserne i straffelovens § 266: Der bliver i færre tilfælde sigtet en gerningsperson, og sigtelserne opgives hyppigere. Dette fænomen er mere udbredt i Øst- end i Vestdanmark.

Dette harmonerer meget godt med det resultat, at flere anmeldelser handler om virtuelle trusler (fremset på internettet), såfremt følgende antagelser holder vand:

- At stigningen i antallet af anmeldte trusler på livet i den fysiske verden skyldes ændringer i anmeldelsestilbøjelighed og registreringspraksis.
- At virtuelle trusler afspejler en reel stigning i antallet af anmeldelser.
- At virtuelle trusler ofte ikke opfylder bestemmelsens betingelser.

- At det er mere besværligt at identificere en gerningsperson ved virtuelle trusler.

Også procentuelt ser det ud til, at væksten i antallet af virtuelle trusler – fra ca. 5 pct. i 2015 til ca. 15 pct. i 2020 – kan forklare den stigning, som surveydata indikerer (ca. 25 pct.).⁵⁰

8.2 Karakteristik af trussel på livet-sager⁵¹

Anmeldte trusler på livet er i næsten halvdelen af alle tilfælde familierelaterede. Ofte er der tale om nuværende eller tidligere kærester eller ægtefæller, men det kan også dreje sig om relationer mellem forældre og børn, med andre familiemedlemmer eller mellem børn indbyrdes. En betydelig del af de anmeldte trusler er blevet rettet mod en bekendt/ven, mens en mindre del er blevet rettet mod en fremmed. Trusler på livet registreres hyppigere i socialt belastede områder.

Udsatte og sigtede ligner til dels hinanden i forhold til aldersfordeling. I de yngre aldersgrupper er offer og gerningsperson jævnaldrende i ca. halvdelen af de anmeldte sager. Noget andet gælder for køn; kønsfordelingen blandt ofrene er nogenlunde ligelig, men over 90 pct. af de sigtede er mænd. Nogle af gerningspersonerne er psykisk uligevægtige, mens en større del formodentlig er påvirket af alkohol og/eller stoffer på gerningstidspunktet.

Ved omkring en fjerdedel af alle anmeldelser for trusler på livet sigtes gerningspersonen også for en anden forbrydelse. For det meste handler det om vold, men også en bred vifte af andre forbrydelser kan forekomme i forbindelse med trusler. En mindre del af anmeldelserne er bande/rockerrelaterede eller kan betragtes som en hadforbrydelse, æresforbrydelse eller stalking (det skønnes, at omkring 10 pct. af alle anmeldelser kan relateres til et af disse fænomener).

⁵⁰ Det kan illustreres på følgende måde (i eksemplet regnes der med runde tal). Vi går ud fra 3.000 anmeldelser i 2015, og at 5 pct. af disse drejede sig om virtuelle trusler. Det svarer til 2.850 trusler i den fysiske verden og 150 i den digitale verden. I 2020 var der 6.000 anmeldelser, og 15 pct. af disse handlede om virtuelle trusler, svarede til 900. Hvis vi antager, at væksten i antallet af trusler i den fysiske verden skyldes anmeldelsestilbøjelighed og registreringspraksis, er den reelle vækst fra 3.000 anmeldelser i 2015 til 3.750 (2.850 + 900) anmeldelser i 2020. Det svarer til en vækst på 25 pct.

⁵¹ Hovedformålet med denne undersøgelse er at finde forklaringer på stigningen i antallet af anmeldelser. Det anvendte undersøgelsesdesign giver til dels også indblik i selve trusselssagerne, men der kan opnås et bedre billede med et design i stil med det, som Waaben (1962) anvendte tilbage i 1960'erne. Det er ganske vist en tidskrævende metode, men vil uden tvivl give et bedre vidensgrundlag i forhold til en karakterisering af trussel på livet-sager.

8.3 Forebyggelsesstrategi

Trussel på livet-sager har mange lighedspunkter med vold. For det meste kender offer og gerningsperson hinanden; ofte drejer det sig om en nær familierelation. Dermed er det oplagt, at forebyggelsesstrategien – i forhold til denne del af trusselssagerne – forankres i en bredere indsats mod vold/trusler i hjemmet, som f.eks. beskrevet i [handlingsplan til bekæmpelse af psykisk og fysisk vold i nære relationer](#). I denne sammenhæng kan trusler også være et tidligt advarselssignal om flere, alvorligere problemer og kan dermed bidrage til en rettidig indsats.

Den del af truslerne, som fremsættes i den digitale verden og til dels er rettet mod ukendte, kræver en anden forebyggelsesindsats. Her er det oplagt at se på debatkulturen på de sociale medier⁵² og gøre folk mere bevidste om, at de sidder over for et andet menneske. En oversigt over enkelte relevante forskningsprojekter om dette emne findes i en artikel på videnskab.dk: [Hvorfor er debatten på sociale medier så fuld af had?](#)

⁵² Se f.eks. [Demokratisk deltagelse på Facebook](#) og [Angreb i den offentlige debat på Facebook](#)

Litteraturliste

Henvisninger og links til avisartikler, folketingsspørgsmål, årsrapporter, websider mv. fremgår i selve teksten og er ikke en del af litteraturlisten.

Analyse & Tal (2021). Angreb i den offentlige debat på Facebook.

<https://strapi.ogtal.dk/uploads/966f1ebcfa9942d3aef3338e9920611f4.pdf>

Justitsministeriets Forskningskontor (2018). *Omfanget og karakteren af stalking. En befolkningsundersøgelse 2017/18.*

<https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2020/10/Omfanget-og-karakteren-af-stalking-2017-2018.pdf>

Justitsministeriets Forskningskontor (2021). *Nye foranstaltningsdomme i 2020.*

<https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2021/11/Nye-foranstaltningsdomme-i-2020.pdf>

Kyvsgaard, Britta (2017). Udviklingen i anmeldelser for vold og trusler. Justitsministeriets Forskningskontor.

https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Forskning/Forskningsrapporter/2017/notat_udvikling_i_voldsanmeldelser.pdf

Nielsen, Gorm Toftegaard, Thomas Elholm og Morten Niels Jakobsen (2017). *Kommenteret straffelov, speciel del.* København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 11. udgave.

Pedersen, Anne-Julie Boesen, Britta Kyvsgaard og Flemming Balvig (2020). *Udsathed for vold og andre former for kriminalitet: Offerundersøgelserne 2005-2019.* Justitsministeriets Forskningskontor, Rigspolitiet, Københavns Universitet, Det Kriminalpræventive Råd

<https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2021/06/Udsathed-for-vold-og-andre-former-for-kriminalitet.-Offerundersogelserne-2005-2019.pdf>

Strand, Frederik (2019). *Trusler.* Lindhardt og Ringhof Forlag A/S. e-bog udgave.

Vestergaard, Jørn (2013). Forbrydelser mod den personlige frihed mv. I: Vestergaard, Jørn (2013) *Forbrydelser og andre strafbare forhold.* København: Gjellerup, 2. udgave, s. 33-38.

Waaben, Knud (1962). Den strafferetlige reaktion overfor truede personer. I: *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, årgang 49, nr. 1, s. 193-226.

<https://tidsskrift.dk/NTfK/article/view/70507>

Waaben, Knud (2014). *Strafferettens specielle del*. Karnov Group Denmark, 6. udgave v/Lars Bo Langsted.

Warren, Lisa J., James R. P. Ogloff and Paul E. Mullen (2013). The Psychological Basis of Threatening Behaviour. In: *Psychiatry, Psychology and Law*, 2013, Vol. 20, No. 3, 329–343.

https://www.researchgate.net/publication/239795128_The_Psychological_Basis_of_Threatening_Behaviour

Zuleta, Lumi og Sinja Kongshøj Laursen (2020). *Demokratisk deltagelse på Facebook*. København: Institut for Menneskerettigheder.

<https://menneskeret.dk/udgivelser/demokratisk-deltagelse-paa-facebook>